

TURU-
UURINGUTE
AS

INIMÕIGUSTE
KESKUS

Avaliku arvamuse uuring LGBT teemadel (2026)

18+ aastase Eesti elanikkonna
küsitluse tulemused

Aprill 2026

Alus Teie õigetele otsustele!

**TURU-
UURINGUTE
AS**

Vastutajad

TELLIJA

- Kontaktisik:

Eesti Inimõiguste Keskus

Egert Rünne, juhataja,
egert.rynne@humanrights.ee

644 5148

TEOSTAJA

- Uuringu juhtimine, aruanne:

Turu-uuringute AS

Liis Grünberg,
liis@туру-uuringute.ee

58529707

- Ankeedi tõlge:
- Ankeedi programmeerimine:
- Andmetöötlus:
- Telefoniküsitluse haldamine:
- Veebipaneeli haldamine:

Irina Strapatsšuk

Kristel Merusk

Reijo Pohl

Angelina Oblikas

Kristel Merusk

Pärnu mnt 102, 11312 Tallinn
туру-uuringute.eu

Uuringu valmimist toetas majandus- ja kommunikatsiooniministeerium.

Teemad

LGBT

- [Kokkupuude LGBT teemaga](#) (küsimus 17)
  - Kokkupuude kampaaniatega, mis õhutavad sallimatust homoseksuaalsete inimeste suhtes (küsimus 9)
- [Homoseksuaalsus](#)
  - Teadlikkus ja tähendus (küsimused 1 ja 2)
  - Kokkupuude (küsimused 10 ja 11)
  - Suhtumine homoseksuaalsusesse
    - Homoseksuaalsuse vastuvõetavus – isiklik ja Eesti ühiskonnas (küsimus 3 ja 5)
    - Homoseksuaalsuse vastuvõetamatus põhjused (küsimus 4)
    - Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid (küsimus 6)
    - Suhtumise muutus homoseksuaalsusesse (küsimused 7)
    - Homoseksuaalsusesse suhtumise paranemist mõjutanud tegurid (küsimus 8)
    - Homoseksuaalsuse põhjused (küsimus 12)
    - Homoseksuaalsete inimeste õigused (küsimus 13)
    - Erakonna/kandidaadi homoseksuaalsete inimeste õiguste pooldamise mõju poliitilisele valikule (küsimus 14)
- [Transsoolisus](#)
  - Uskumine (küsimus 15)
  - Vastuvõetavus – isiklik ja Eesti ühiskonnas (küsimus 16 ja 16A)
  - Transsoolisuse vastuvõetavuse piirid (küsimus 18)

Metoodika

18+ aastane Eesti elanikkond, kuni 2023 (k.a) üle 15-aastane elanikkond

Üldkogum: **1 107 400** inimest (01.01.2025 seisuga)

Vastajate arv: **1010** (planeeritud 1000)

Turu-uuringute AS Omnibuss:

- ~ 600 veebipaneelis (eelvärvatud vastajad)
- ~ 100 telefoni teel (juhuvalik)
- ~ 300 telefonilt suunatud veebi (juhuvalik)

Vastav üldkogumi proportsioonidele soo, vanuse, rahvuse, hariduse, piirkonna ja asulatüübi alusel

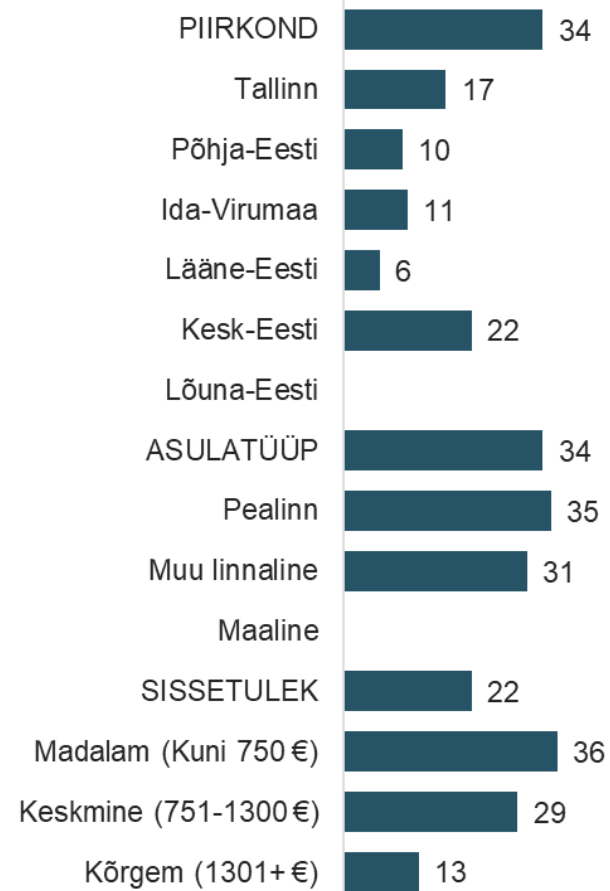
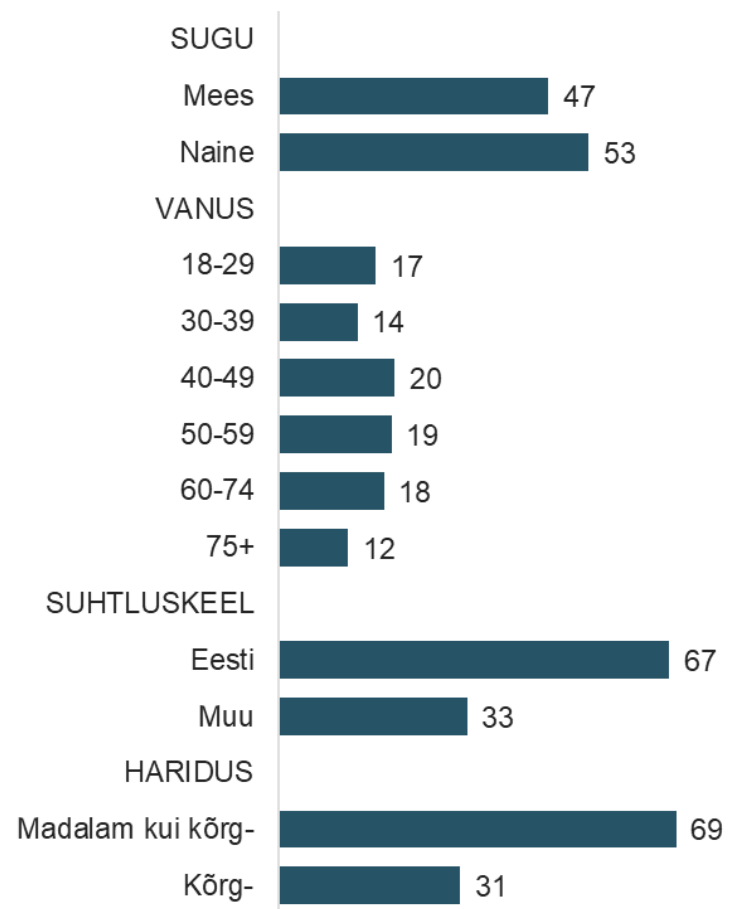
Valimiviga $\pm 3,1\%$, väiksemate gruppide puhul suurem

1% $\approx$ 10 vastajat $\approx$ 11 000 elanikku

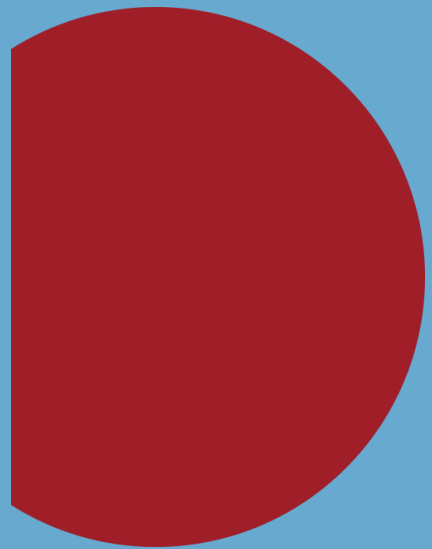
02.04. – 08.04.2026

Valimi jagunemine

LGBT

Kokkupuude LGBT teemaga

Kokkupuude LGBT teemaga

- Ligikaudu pool elanikkonnast on viimase kolme aasta jooksul LGBT teemaga kokku puutunud **meedia** (ajakirjandus, televisioon, raadio jmt) ja **interneti** vahendusel.
- Oluliselt väiksema osakaaluga järgnevad:
  - **sotsiaalkampaniad** (22%)
  - **sõbrad, tuttavad ja sugulased** (20%)
  - **isiklik kokkupuude mujal** (14%)
  - **isiklik kokkupuude tööl või koolis** (11%).
- Samas 27% elanikkonnast ei ole LGBT teemaga viimase kolme aasta jooksul kokku puutunud või ei oska seda hinnata.

Muutus ajas

- traditsioonilise meedia roll on vähenenud (69% → 52%), kuigi varasemalt domineeris
- interneti roll on kasvanud, jõudes 2026. aastaks peaaegu samale tasemele traditsioonilise meediaga
- isiklik kokkupuude on suurenenud (nii tööl/koolis kui ka mujal)
- sotsiaalkampaniate kaudu kokkupuude kasvas kuni 2021. aastani, kuid on seejärel mõnevõrra vähenenud

Kokkupuude LGBT teemaga

Kokku puutunud

(nii teabekanalite kui isikliku kokkupuute kaudu)

- kuni 30-aastased
- eestikeelsed
- kõrgharidusega
- kõrgema sissetulekuga
- kõrgema sotsiaalse staatusega

Ei ole kokku puutunud

- 40–74-aastased
- muukeelsed
- töölised
- madalama sissetulekuga

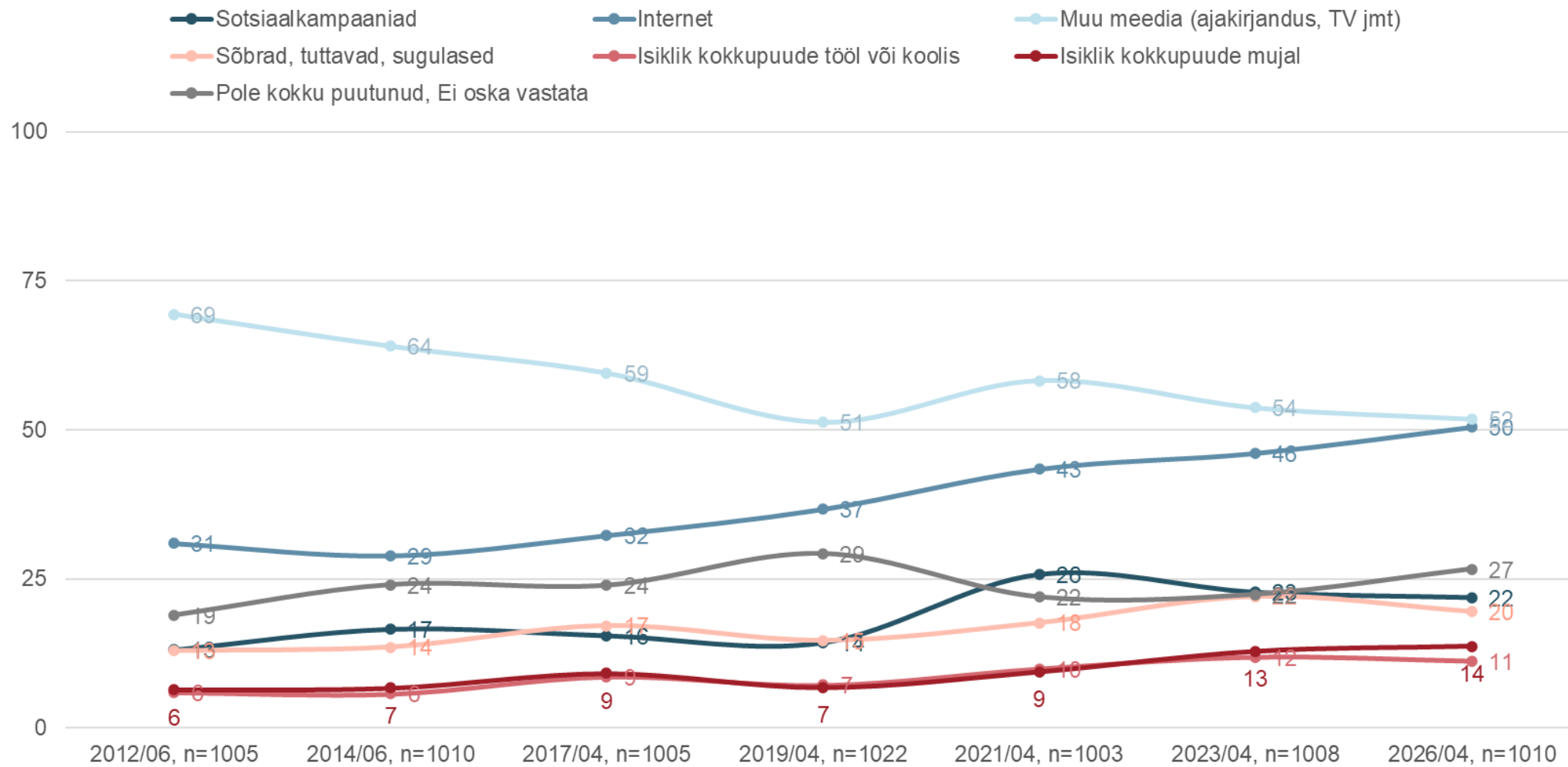
Lisaks on enam teavet saanud

- sotsiaalkampaaniatest ja internetist – 30-39-aastased
- sõpradelt, tuttavatelt, sugulastelt – naised
- isikliku kokkupuute näol koolis/tööl – tallinlased

Muutus ajas

- LGBT teemaga üldse mitte kokku puutunute osakaal on ajas kõikunud
- kõrgeim tase oli 2019. aastal (29%), vähenes 2021. aastaks ning on 2026. aastaks taas kasvanud (27%)

Kokkupuude LGBT teemaga

Kokkupuude kampaaniatega, mis õhutavad sallimatust homoseksuaalsete inimeste suhtes

- Viimase kolme aasta jooksul on 16% elanikkonnast kokku puutunud kampaaniatega, mis õhutavad sallimatust homoseksuaalide suhtes.
- Võrreldes varasemaga on see näitaja oluliselt langenud.

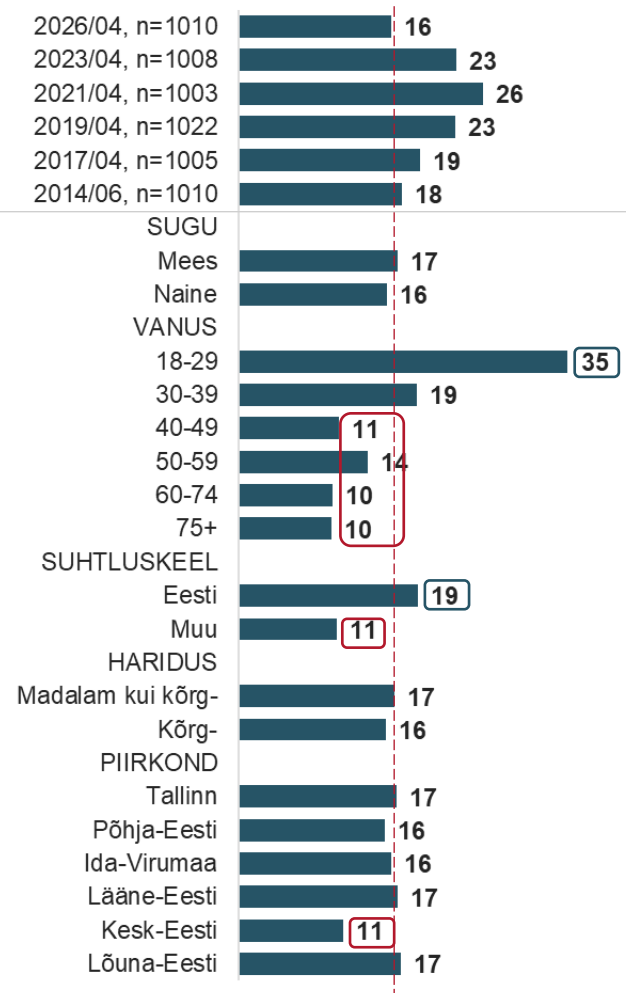
Sagedamini

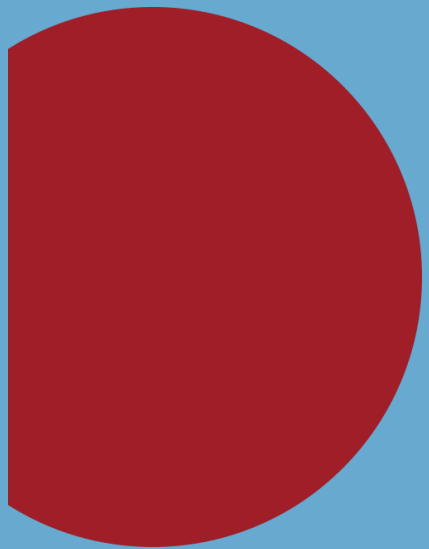
- kuni 30-aastased
- õpilased (51%)
- eestikeelsed

Harvemini

- üle 40-aastased
- pensionärid (12%)
- muukeelsed

Homoseksuaalisus

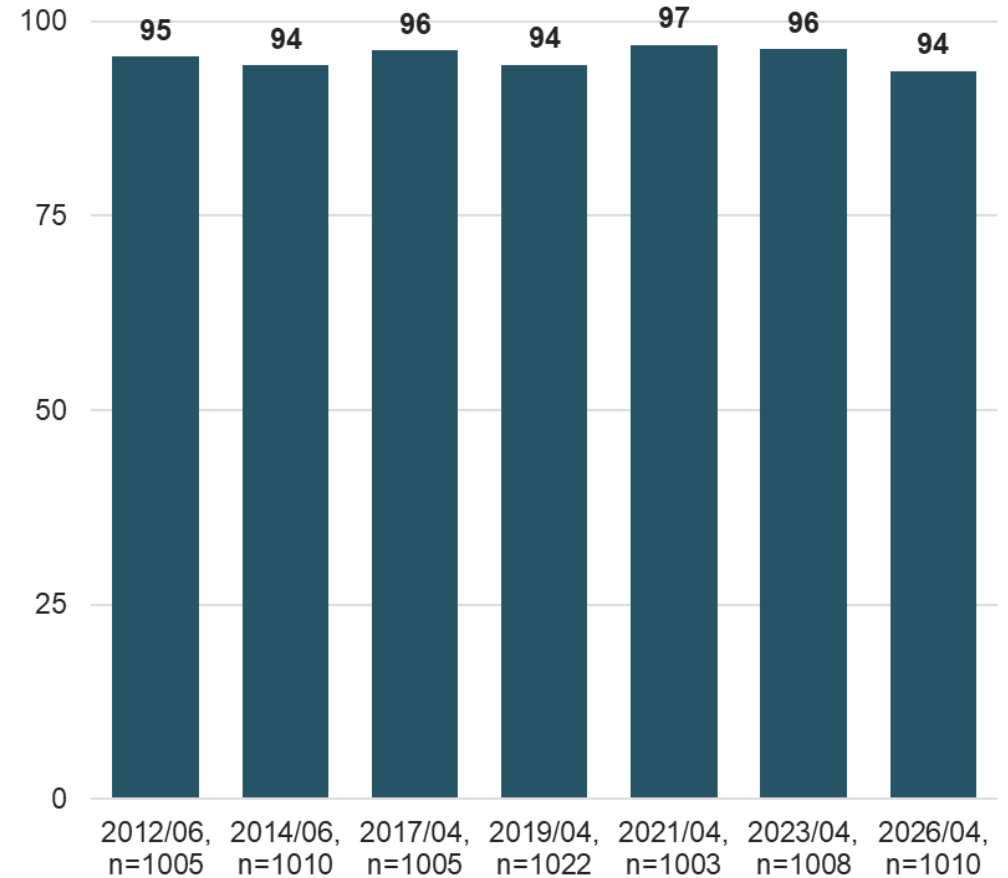
Kuulnud väljendit “homoseksuaalne inimene”

- Väljendit “homoseksuaalne inimene” on kuulnud **94% elanikkonnast**.
- 3% ei ole seda väljendit kuulnud, 3% ei osanud/soovinud vastata.
- Ajas vaadelduna on väljendist teadlike osakaal püsinud väga kõrgel ja stabiilsel tasemel, olulisi muutusi ei ole toimunud.

Väljendist teadlikud

- kuni 30-aastased (98%)
- kõrgharidusega (97%)
- Põhja-Eesti (97%)
- kõrgema sissetulekuga (97%)

Väljendi „homoseksuaalne inimene“ tähendus

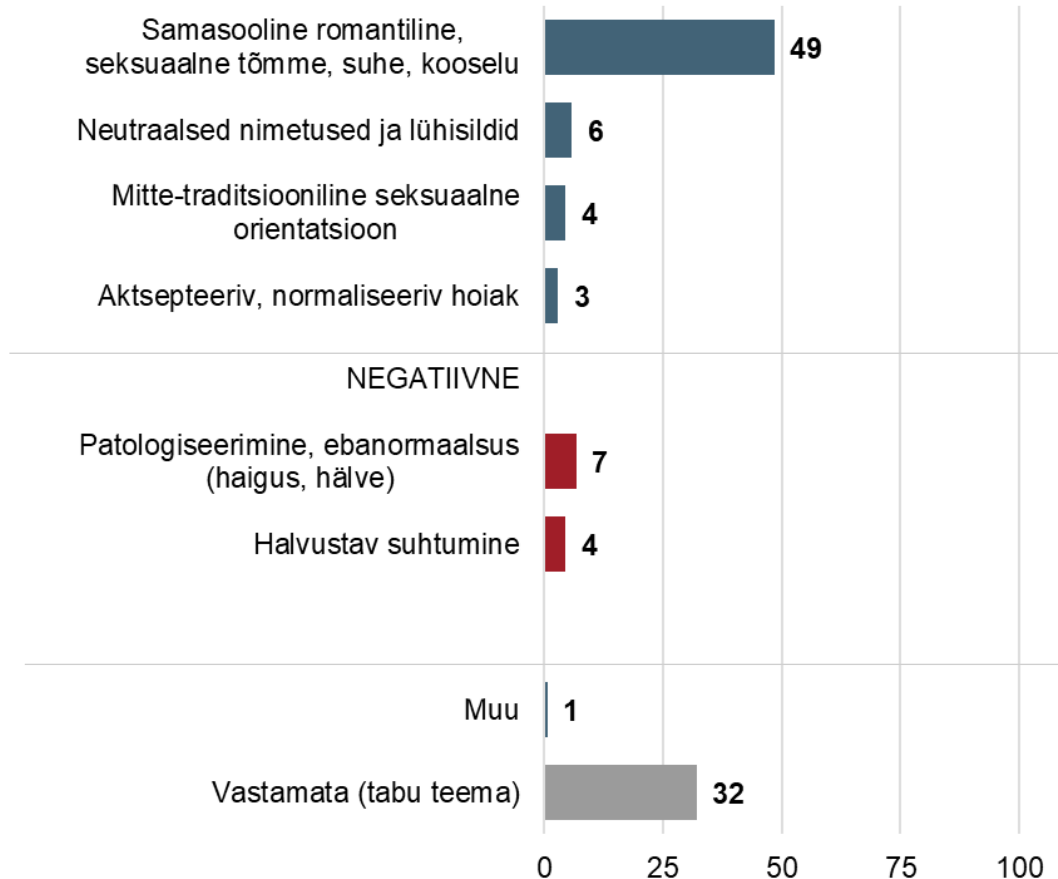

- Neilt, kes pidasid end väljendiga “homoseksuaalne inimene” kursis olevaks, paluti kirjeldada, mida see nende jaoks tähendab. Vastused anti vabas vormis ning hiljem koondati sarnase sisuga vastused ühtse kategooria alla. Võimalik oli anda mitu vastust. Vastuse andis 68% väljendit teadvatest vastajatest, nimetades valdavalt ühe põhjuse.
- **Kõige sagedamini seostati homoseksuaalsust romantilise, seksuaalse tõmbe, suhete või kooseluga samast soost inimesega (49%)** – eelkõige suhte või käitumise kaudu (nt samasooline partnerlus, intiimsuhted, seks samast soost inimesega, oma- või samasooihar jmt), mõnel juhul viidati ka sellele, et vastassugu ei paku huvi
- **Neutraalsed käsitlused**
  - **neutraalsed nimetused ja lühisildid (6%)** – nt gei, lesbi, homo, ilma täiendava selgituse või hinnanguta
  - **mitte-traditsiooniline seksuaalne orientatsioon (4%)** – käsitlus laiemas kontekstis (nt seksuaalne vähemus, teistsugune orientatsioon, mitteheteroseksuaalne) ja vastandamise kaudu
  - **aktsepteeriv, normaliseeriv hoiak (3%)** – neutraalne normaliseerimine, rõhutati, et homoseksuaalne inimene on „nagu teisedki“ ning tema orientatsioon ei peaks olema teiste asi; inimesed, kes elab vastavalt oma tunnete ja olemusele
- **Negatiivsed käsitlused**
  - **patologiseerimine või ebanormaalsus (7%)** – haigus, häire, kõrvalekalle või loodusevastane nähtus
  - **halvustav suhtumine (4%)** – halvustav/vaenulik släng või sõim, sildistamine või dehumaniseeriv väljendus (nt „pede”, „pederast”, jms)
- Tulemused ei ole varasemaga võrreldes oluliselt muutunud.

Väljendi „homoseksuaalne inimene“ tähendus

n=972 (väljandist teadlikud)

• Negatiivsed käsitlused:

- mehed
- puudub kokkupuude homoseksuaalsete inimestega
- peavad homoseksuaalsust vastuvõetamatuks

• Patologiseerimist, ebanormaalsust ka:

- muukeelsed
- Ida-Virumaa

Kokkupuude homoseksuaalsete inimestega

- Endale teadaolevalt on homoseksuaalsete inimestega kokku puutunud arvestatav osa Eesti elanikkonnast (43%), mis on oluliselt enam kui varasemalt.

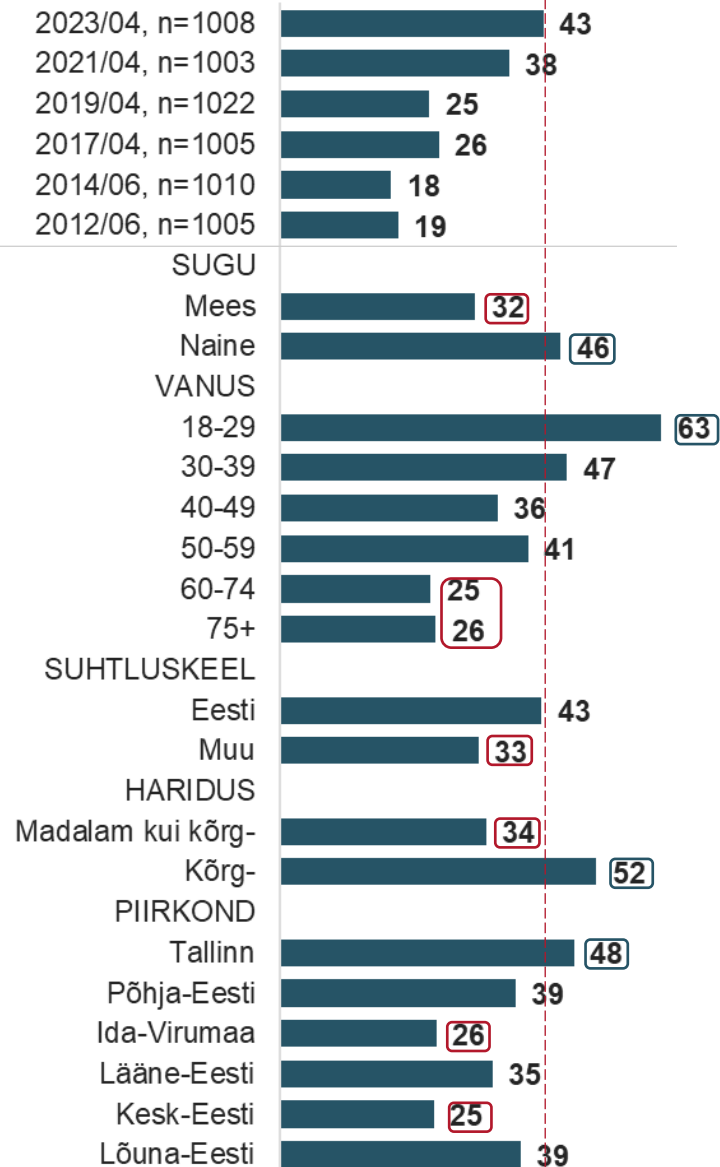
Sagedamini

- naised
- nooremad (kuni 40-aastased)
- kõrgharidusega
- Tallinn
- kõrgema sissetulekuga

Harvemini

- mehed
- vanemaealised (60+)
- kõrgharidusega
- Ida-Virumaa ja Kesk-Eesti
- maapiirkond
- madalama sissetulekuga

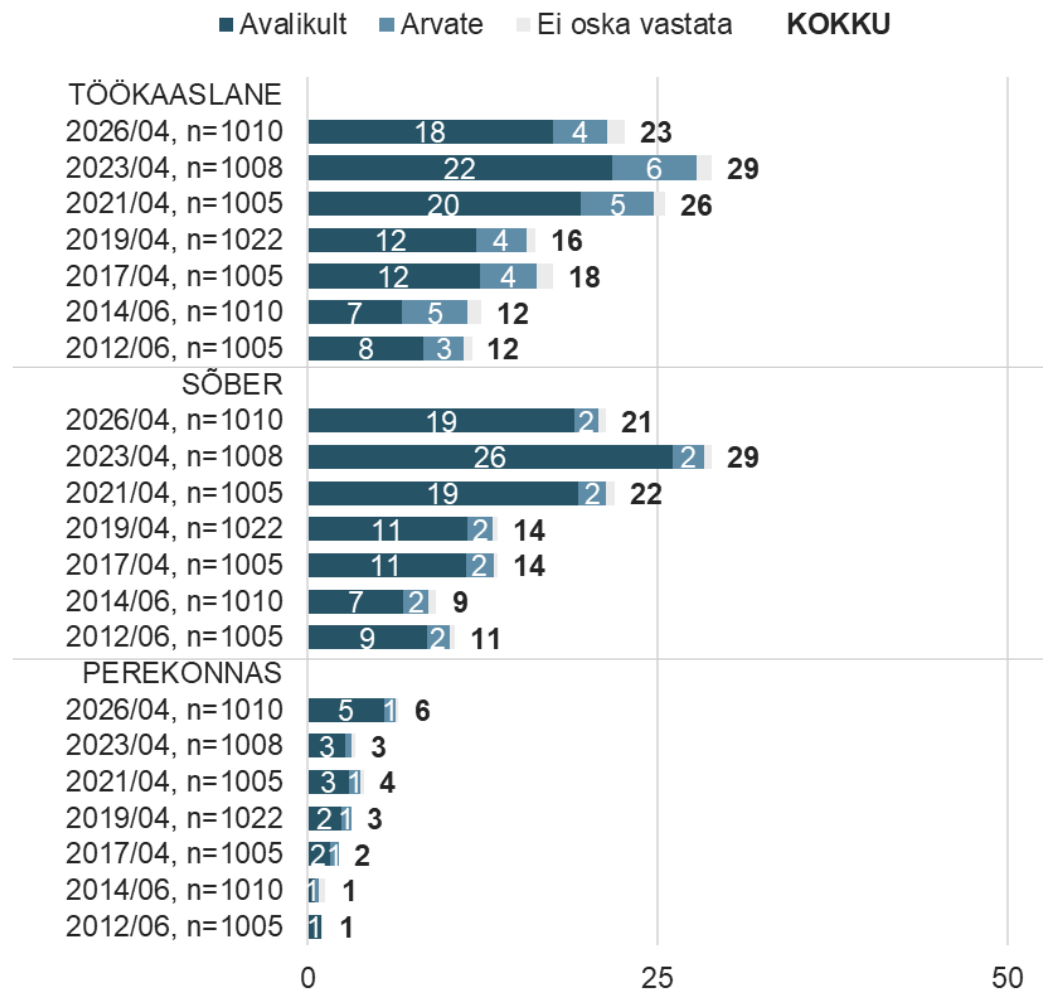

Kokkupuude homoseksuaalsete inimestega

- Homoseksuaalsete inimestega on kokku puutunud:
  - **6% perekonnas**
  - **21% sõpruskonnas**
  - **23% endiste või praeguste töökaaslaste seas**
- Valdavalt on need homoseksuaalsed inimesed, keda teatakse, avalikult homoseksuaalsed.

Muutus ajas

- Kokkupuude homoseksuaalsete inimestega on ajas suurenenud
- Sel aastal on:
  - kokkupuude töökaaslaste ning sõprade ja tuttavate seas veidi vähenenud
  - kokkupuude pereringis samal ajal kasvanud

Homoseksuaalsuse vastuvõetavus

- **Homoseksuaalsuse aktsepteerimine on isiklikul tasandil kõrgem kui ühiskonnale omistatud hoiakutes.**
  - **Isiklik hoiak:** vastuvõetav 51% ja vastuvõetamatu 41% (sh täiesti vastuvõetav 26% ja täiesti vastuvõetamatu 22%)
  - **Ühiskonna hoiak (tajutud):** vastuvõetav 43% ja vastuvõetamatu 46% (sh täiesti vastuvõetav 7% ja täiesti vastuvõetamatu 13%)

Isikliku ja tajutud ühiskondliku hoiaku võrdlus

- homoseksuaalsust peetakse isiklikult sagedamini vastuvõetavaks kui arvatakse ühiskonnas (51% vs 43%)
- ühiskonna hoiakuid tajutakse isikliku hoiakuga võrreldes vähem äärmuslikena
- viitab, et ühiskonda tajutakse tegelikust konservatiivsemana

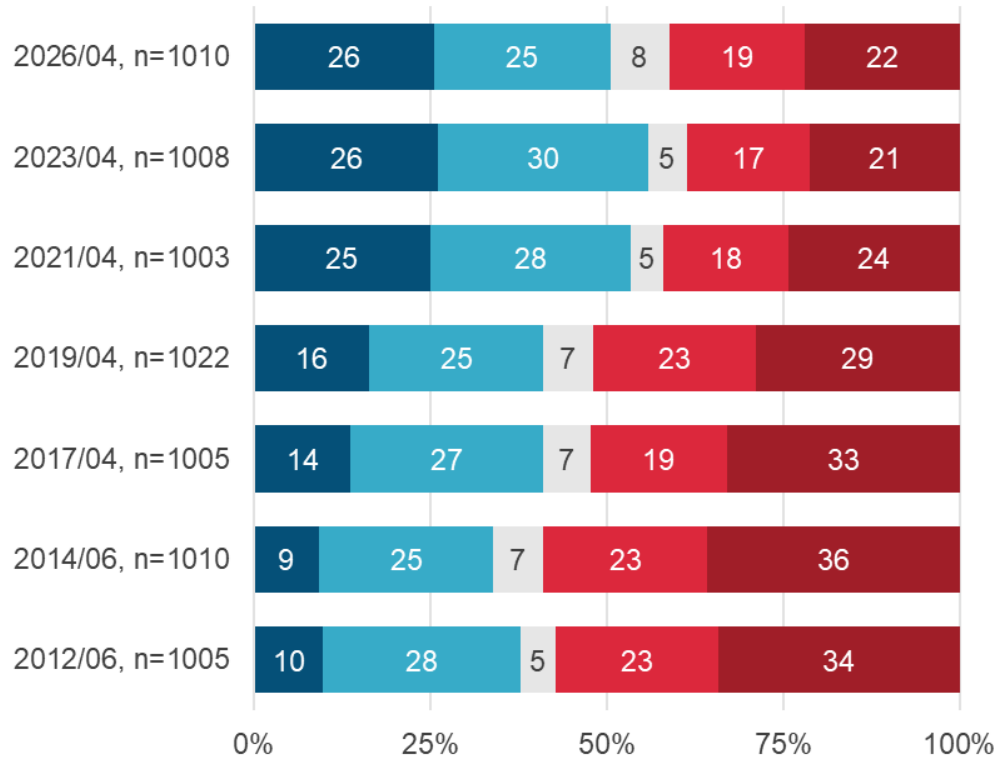
Muutus ajas

- alates 2021. aastast on vastuvõetavus kõrgem kui vastuvõetamatus
- üldtrend on positiivne – aktsepteerimine on ajas kasvanud
- samas tajutud ühiskondlikus hoiakus on vastuvõetamatuks pidajaid endiselt veidi enam kui vastuvõetavaks pidajaid

Homoseksuaalsuse vastuvõetavus

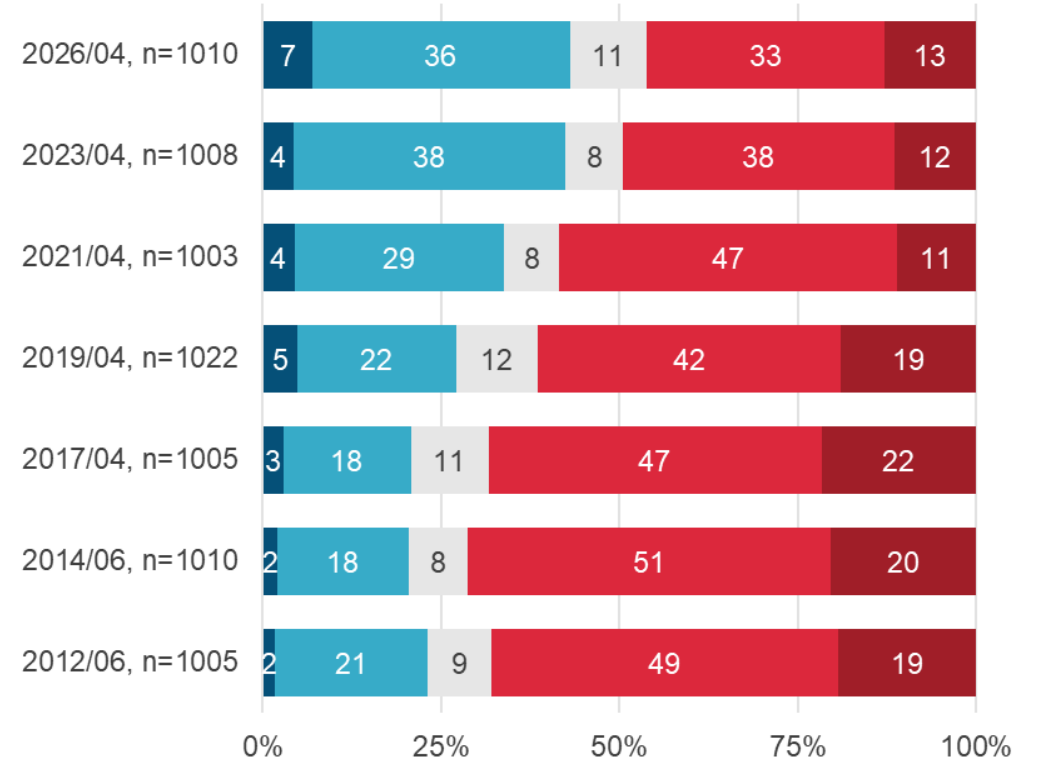
Isiklikult

- Täiesti vastuvõetav
- Pigem vastuvõetav
- Ei oska vastata
- Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu

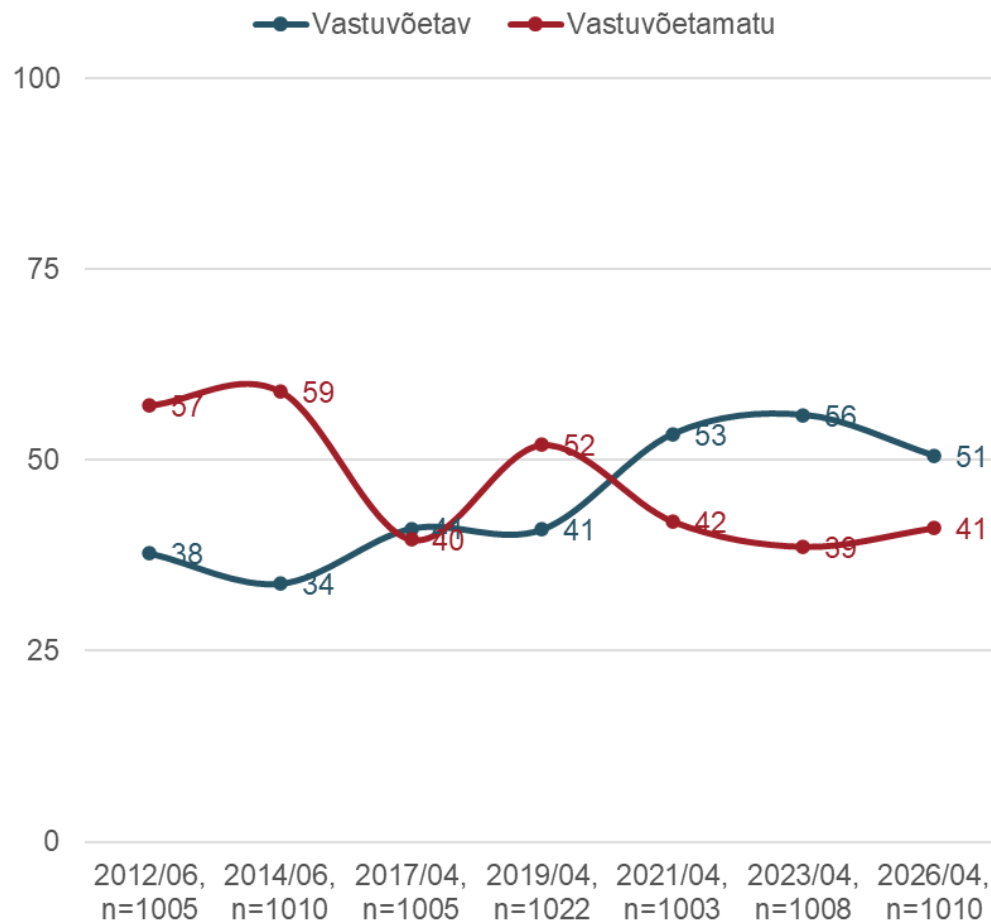
Eesti ühiskonnas

- Täiesti vastuvõetav
- Pigem vastuvõetav
- Ei oska vastata
- Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu

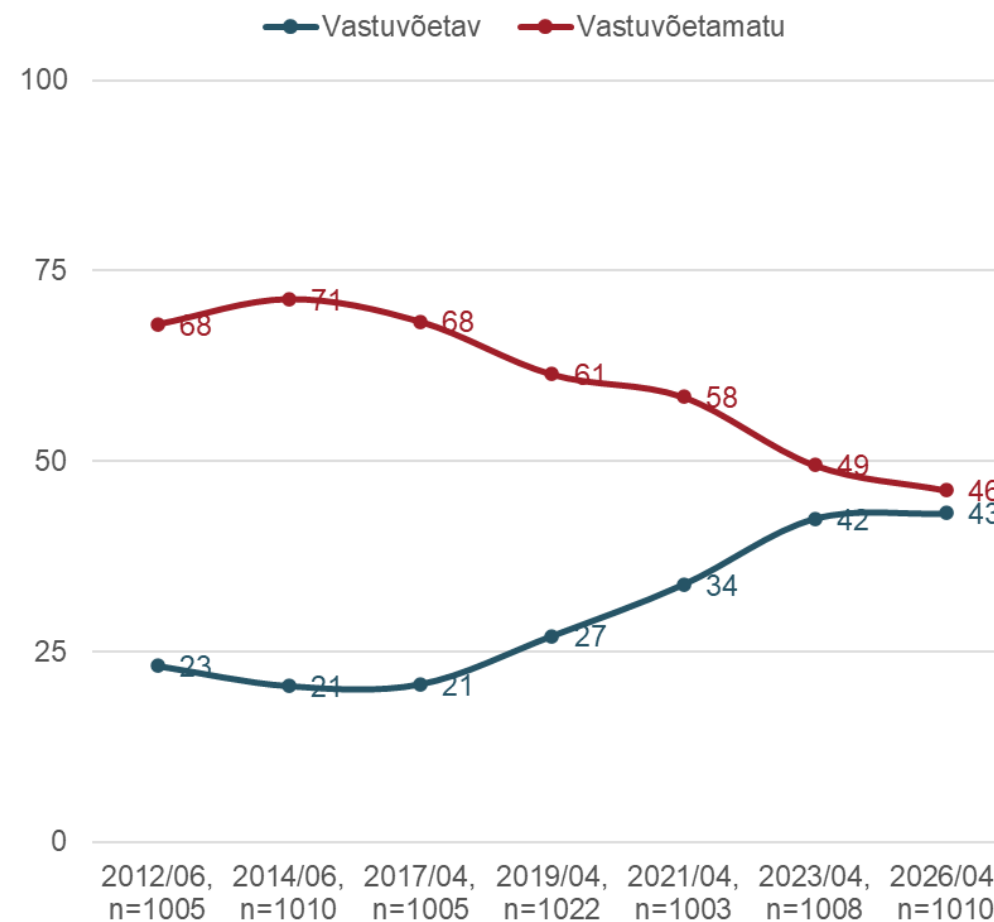

Homoseksuaalsuse vastuvõetavus

Isiklikult

Eesti ühiskonnas

Homoseksuaalsuse vastuvõetavus

Isiklikult kui ka Eesti ühiskonnas VASTUVÕETAV

- naised
- kuni 40-aastased
- eestikeelsed
- kõrgharidusega
- kõrgema sissetulekuga

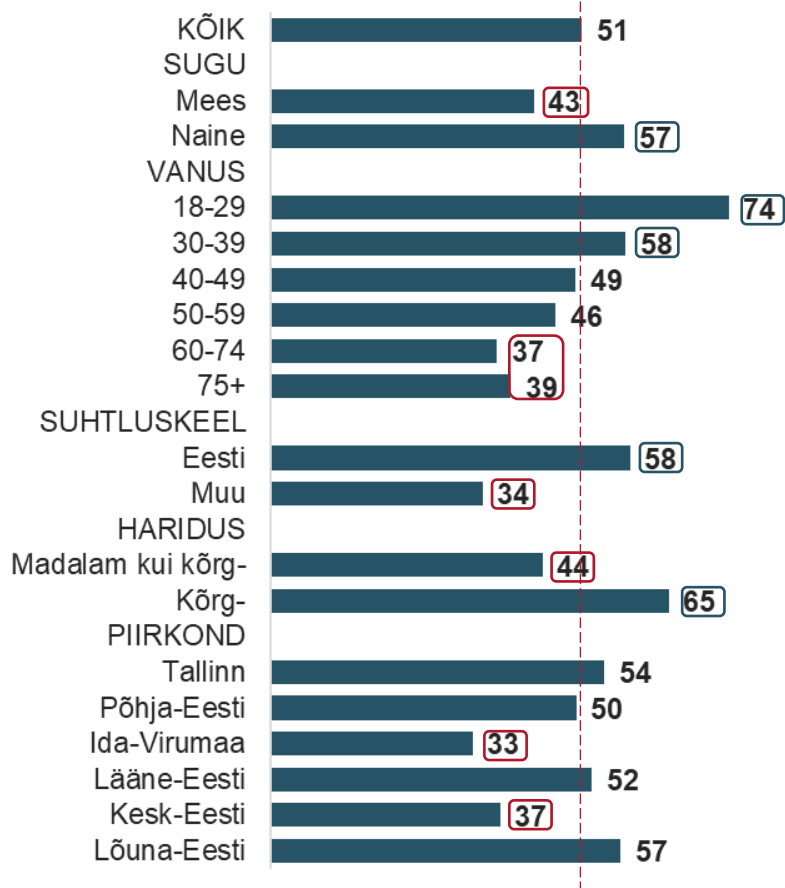

Isiklikult kui ka Eesti ühiskonnas VASTUVÕETAMATU

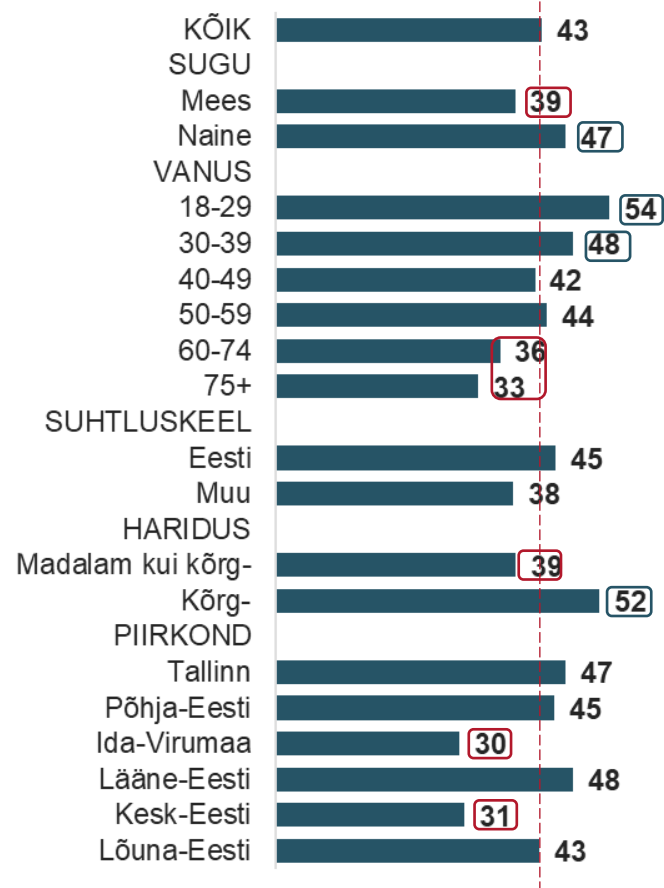
- mehed
- vanemaealised (60+)
- muukeelsed
- kõrghariduseta
- Ida-Virumaa ja Kesk-Eesti
- madalama sissetulekuga
- oskustöölised ja pensionärid

Homoseksuaalsuse vastuvõetavus

Isiklikult vastuvõetav

Eesti ühiskonnas vastuvõetav

Homoseksuaalsuse vastuvõetamatuse põhjused

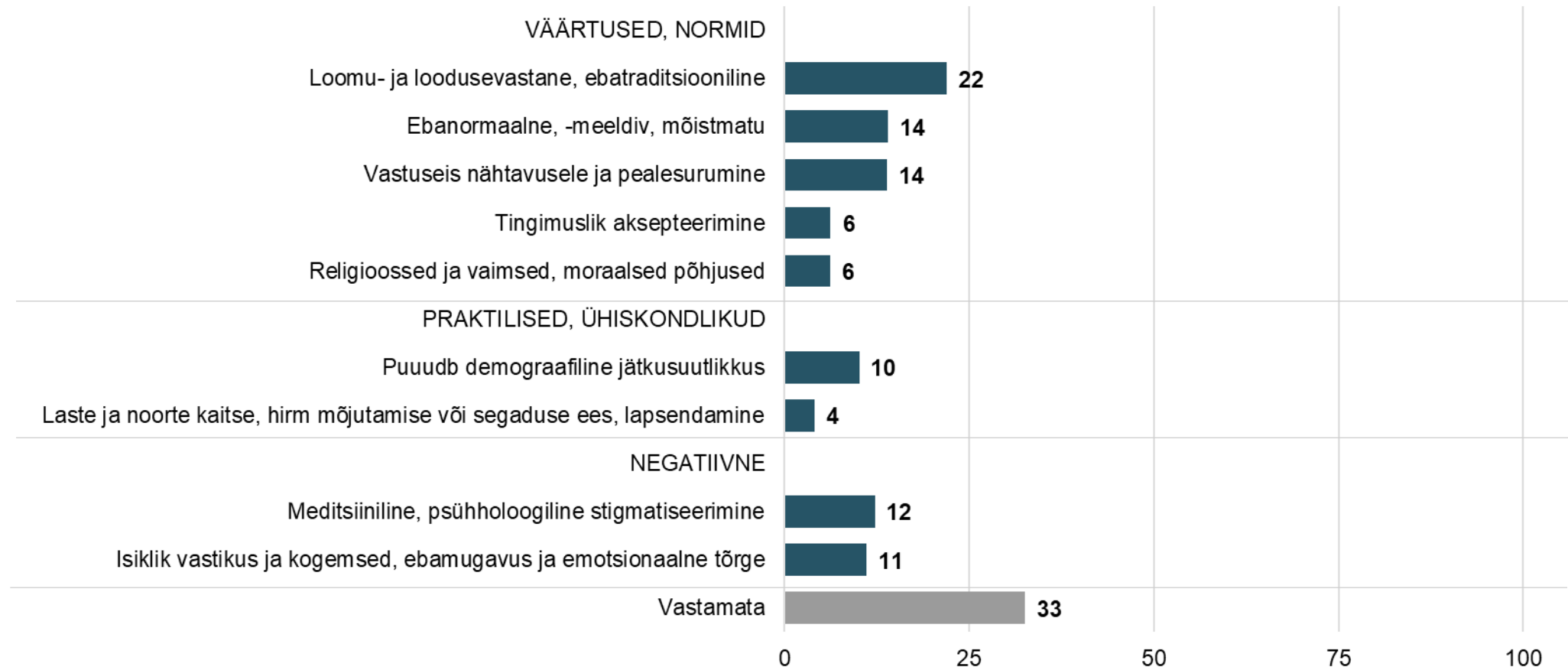

- Neilt, kes pidasid homoseksuaalsust pigem või väga vastuvõetamatuks, uuriti selle põhjuseid vabas vormis. Vastused rühmitati sisult sarnasteks kategooriateks. Vastuse andis 67%.
- **Väärtus- ja normipõhised põhjendused**
  - **loomu- ja loodusevastane, ebatraditsioonilise peremudeliga (22%)** – loomulik on mehe ja naise suhe, pere = ema ja isa)
  - **ebanormaalne, ebameeldiv, ei pea õigeks (14%)** – üldine arusaam, et tegu on millegagi, mida ei mõisteta või ei aktsepteerita
  - **vastuseis nähtavusele ja „pealesurumisele“ (14%)** – probleemiks ei ole niivõrd homoseksuaalsus ise, vaid selle avalik eksponeerimine, „propaganda“ või teema liigne esiletõstmine
  - **tingimuslik aktsepteerimine (6%)** – homoseksuaalsust ei peeta otseselt vastuvõetamatuks, kuid seatakse teatud piirangud (nt „ei häiri, kui ei eksponeerita“)
  - **religioossed, vaimsed ja moraalsed argumendid (6%)** – viited usule ja väärtusnormidele (nt patt, religioon)
- **Praktilised ja ühiskondlikud argumendid**
  - **puudub demograafiline jätkusuutlikkus (10%)** – rõhutatakse, et samast soost inimeste suhted ei taga iivet ega „elu jätkumist“
  - **laste ja noorte kaitse (4%)** – kardetakse mõju lastele ja noortele ning vastumeelsus samast soost paaride lapsendamise ees
- **Negatiivsed ja stigmatiseerivad käsitlused**
  - **meditsiiniline ja psühholoogiline stigmatiseerimine (12%)** – homoseksuaalsust kirjeldatakse haiguse, häire või kõrvalekaldena
  - **isiklik vastikus ja emotsionaalne tõrge (11%)** – reaktsioonid põhinevad tugeval isiklikul ebamugavusel või negatiivsetel tunnetel
- Sarnased on olnud tulemused ka varasemalt.
- Taustaandmete lõikes eristus ainsana, et muukeelne elanikkond nimetas sagedamini **religioosseid** põhjuseid (11%).

Homoseksuaalsuse vastuvõetamatuse põhjused

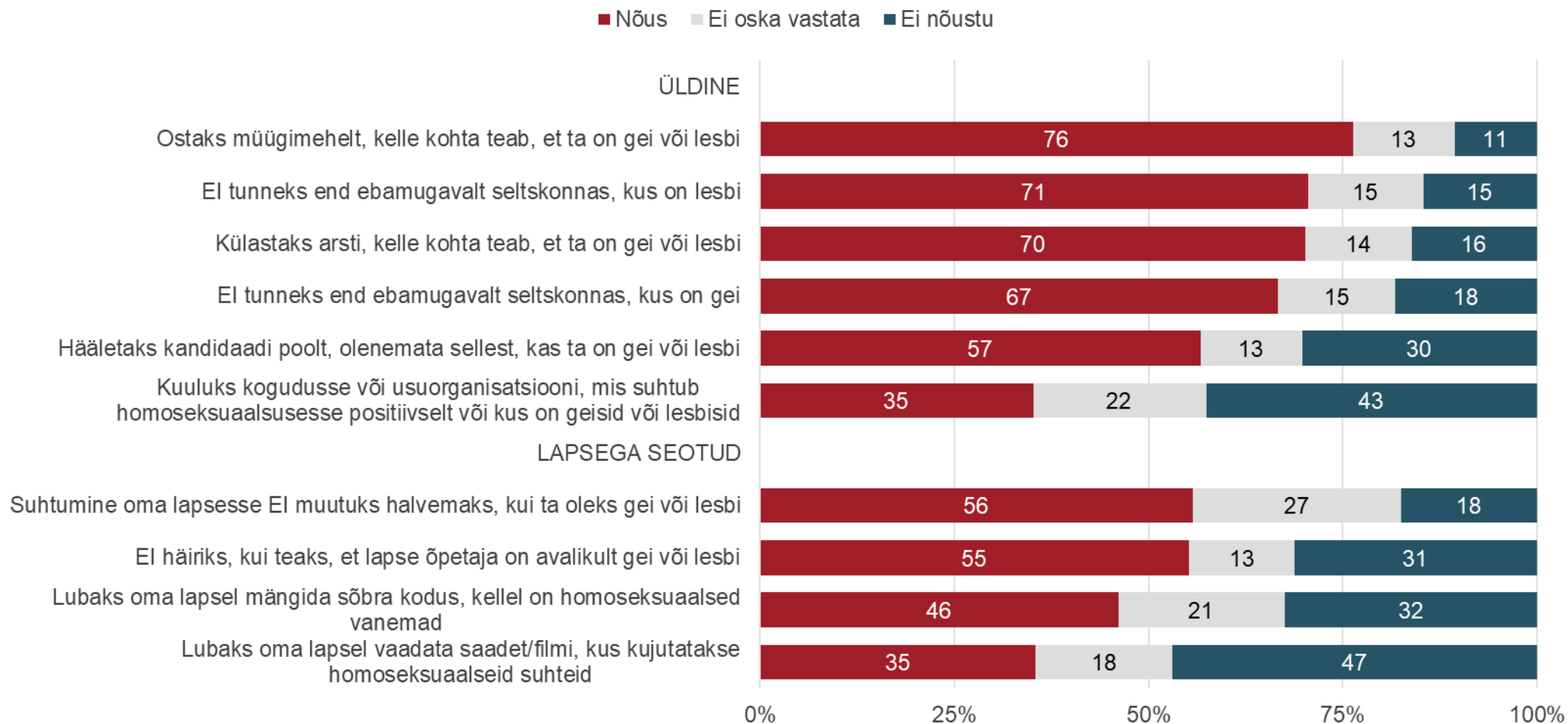
n=411 (homoseksuaalsus on vastuvõetamatu)

Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid

- Järgnevalt vaatleme, kuidas suhtutakse homoseksuaalsusesse olukordades, kus see puudutab igapäeva elu ehk millised on vastuvõetavuse piirid. Vastajatele kirjeldati erinevaid olukordi ning tulemused on esitatud väidetega nõustujate osakaalu alusel kahanevas järjestuses.
- **Valdavalt vastuvõetav – igapäevane oluline suhtlus homoseksuaalsete inimestega**
  - müügimehelt oleks valmis ostma (76%)
  - külastama arsti (70%)
  - ei tunneks ebamugavalt seltskonnas, kus on lesbi või gei (71% ja 67%)
  - valimisotsus ei sõltu seksuaalsest orientatsioonist (57%).
- **Mõnevõrra vähem vastuvõetav – homoseksuaalsus laste elus**
  - suhtumine oma lapsesse ei muutuks (56%)
  - homoseksuaalne õpetaja ei häiriks (55%)
  - lapse kokkupuude homoseksuaalsete vanematega peredega (46%)
- **Vastuvõetamatu**
  - kuulumine homoseksuaalsusesse positiivselt suhtuvasse usuorganisatsiooni (vastuvõetav 35% : vastuvõetamatu 43%)
  - lapse kokkupuude vastava sisuga meediaga (vastuvõetav 35%; vastuvõetamatu 47%)
- **Suurim ebakindlus – isiklik reaktsioon (oma laps)**
  - kui laps oleks gei või lesbi – ei oska hinnata 27%, samas suund on ajas muutunud pigem positiivsemaks

Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid

Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid

Muutus ajas

- Ajas on suhtumine homoseksuaalsuse erinevatesse avaldumisvormidesse muutunud üldiselt tolerantsemaks:
  - kuni 2023. aastani oli enamiku näitajate puhul näha paranemist, eelkõige muukeelsete hoiakutes
  - 2026. aastaks on aga enamiku vaadeldud olukordade puhul toimunud mõningane langus
  - muukeelsete hinnangud on langenud vähem kui eestikeelsete omad
  - tasemed püsivad varasemate aastatega võrreldes siiski suhteliselt kõrged

Üldise hoiaku mõju suhtumisele

- **Suhtumine erinevatesse olukordadesse on tugevalt seotud üldise hoiakuga homoseksuaalsuse suhtes:**
  - tolerantsemad on need vastajad, kes peavad homoseksuaalsust vastuvõetavaks
  - taunivamad on need, kes peavad homoseksuaalsust vastuvõetamatuks

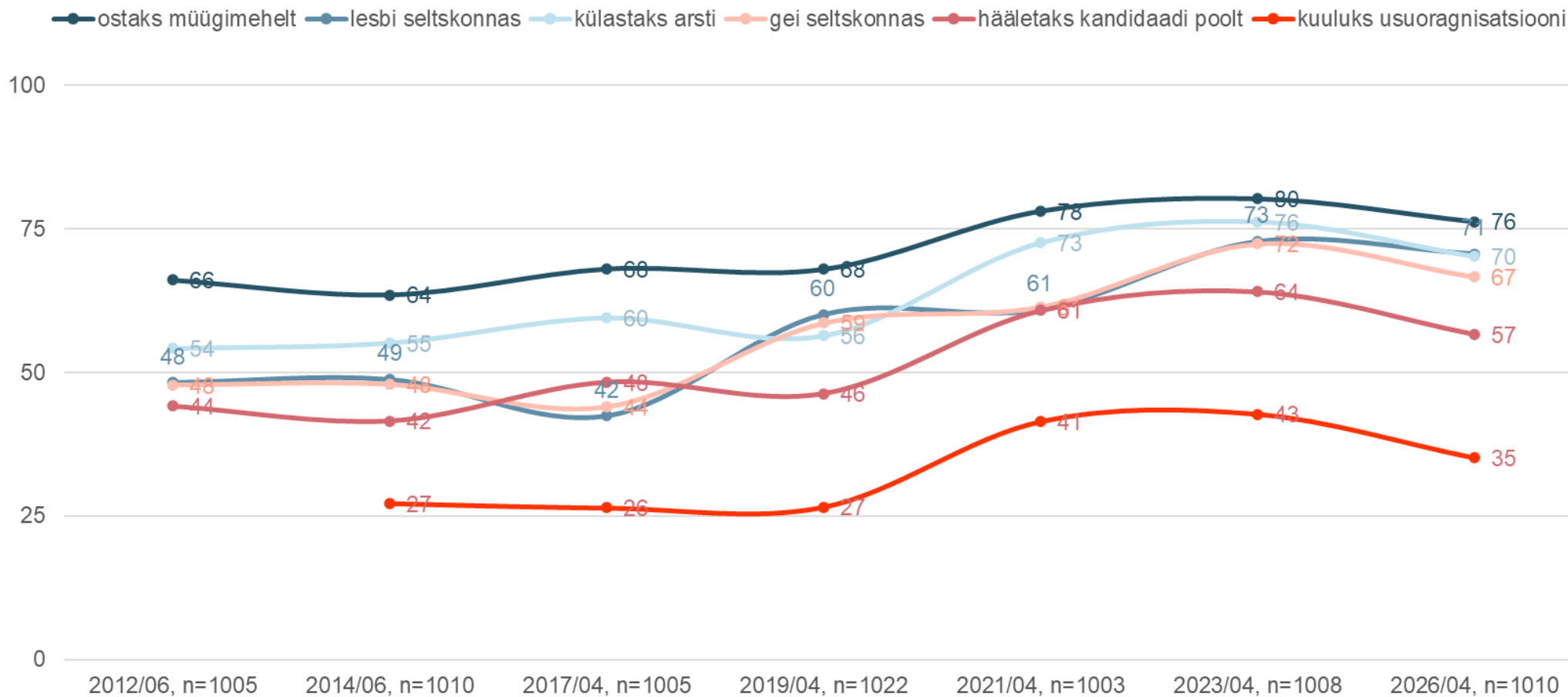
Hoiakud suhtluskeeles alusel

- Eesti- ja muukeelsete elanike hinnangutes ilmnevad endiselt selged erinevused:
  - **Eestikeelsete** seas on enamiku väidete puhul ülekaalus nõustujaid
  - **Muukeelsete** seas esineb mittenõustumist:
    - lastega seotud küsimustes (v.a suhtumine oma lapsesse)
    - homoseksuaalsusesse positiivselt suhtuva kogudusega liitumise puhul.

Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid

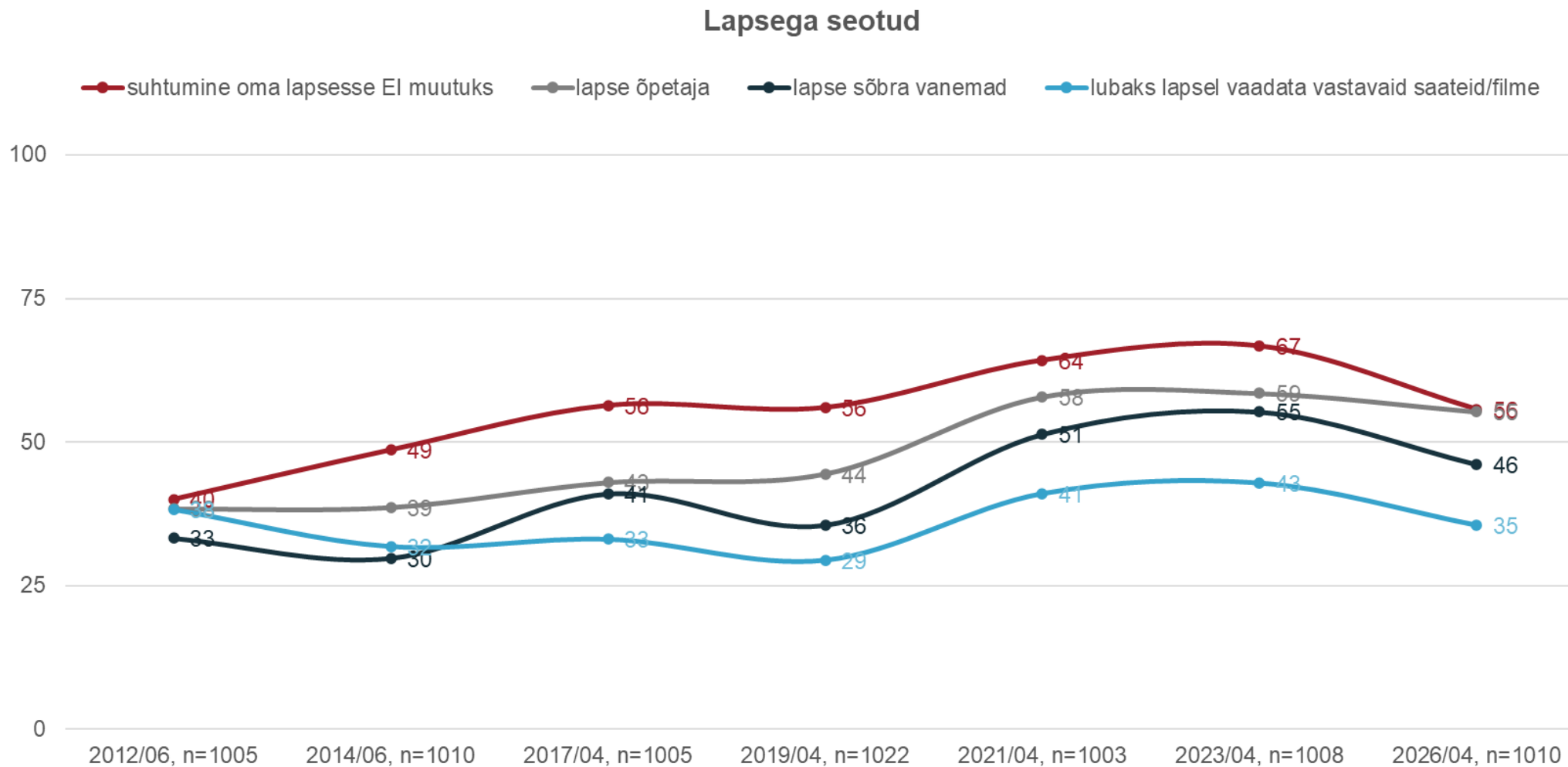
Nõustumine (muutus ajas)

Üldine

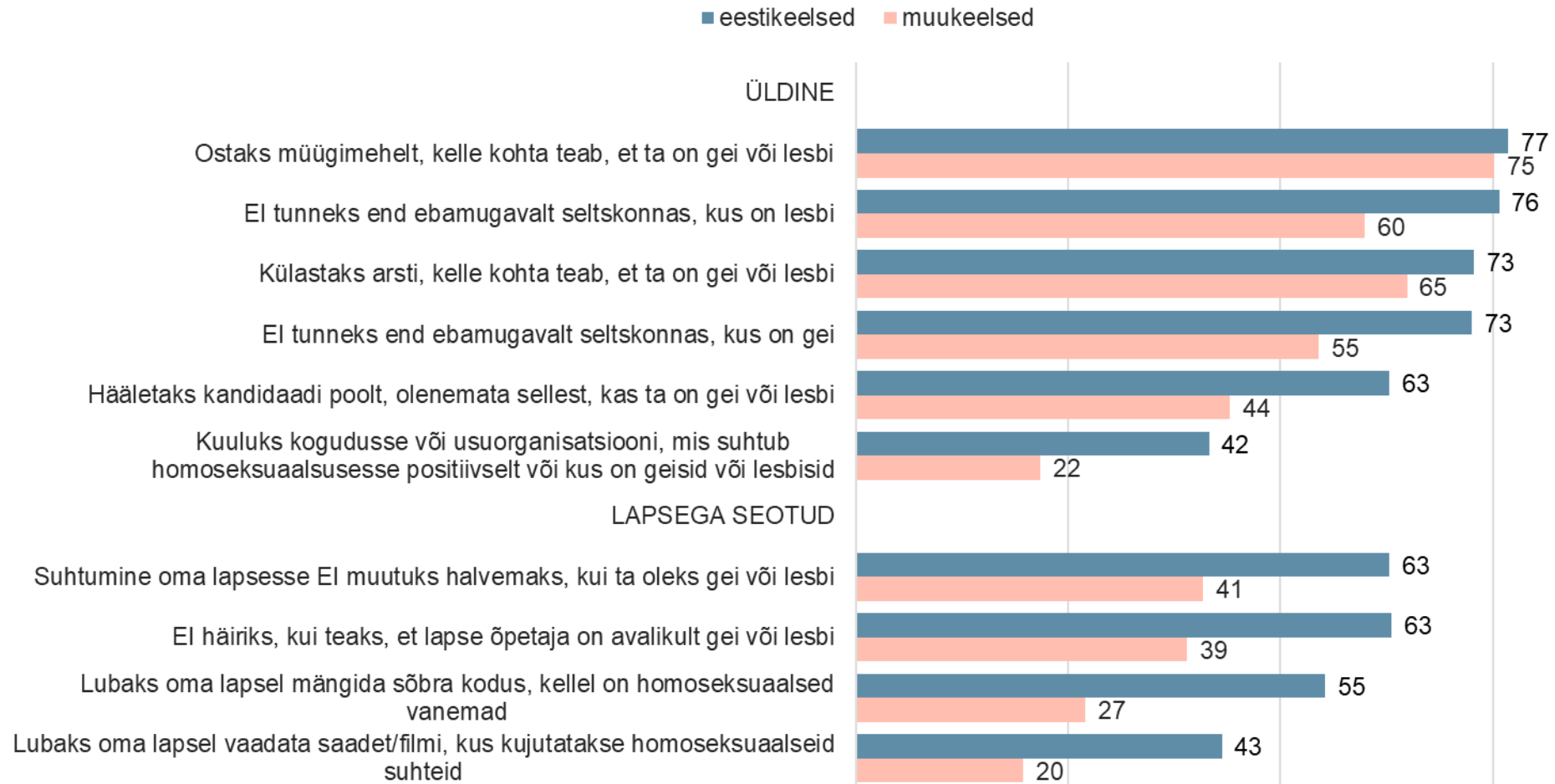
Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid

Nõustumine (muutus ajas)

Homoseksuaalsuse vastuvõetavuse piirid

Nõustumine – suhtluskeele alusel

Suhtumise muutus homoseksuaalsusesse

- Suhtumise muutust homoseksuaalsusesse iseloomustab pigem stabiilsus, muutusi tajutakse piiratud määral.
- **74% leiab, et viimaste aastate jooksul ei ole suhtumine muutunud** (varasemalt sarnasel tasemel: 74–79%)
- Muutusi tajutakse vähesel määral ja mõlemas suunas pea samavõrd:
  - paranemise suunas 11%
  - halvenemise suunas 10%

Paremaks

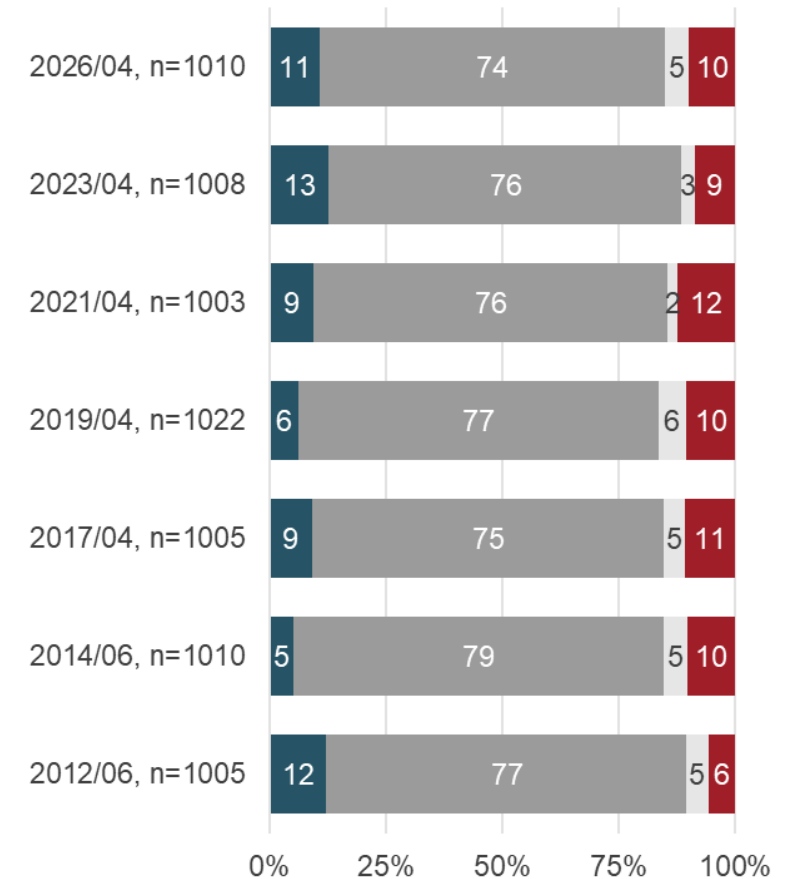
- kuni 40-aastased
- eestikeelsed
- kõrgharidusega
- homoseksuaalsust vastuvõetavaks pidajad (17%)
- on homoseksuaalseid lähedasi (15%)
- Reformierakonna valijad (21%)

Halvemaks

- mehed
- muukeelsed
- Ida-Virumaa
- homoseksuaalsust vastuvõetamatuks pidajad (19%)
- EKRE valijad (25%)

■ Paremaks   ■ Pole muutunud
■ Ei oska vastata   ■ Halvemaks

Homoseksuaalsusesse suhtumise paranemist mõjutanud tegurid

- Neilt, kelle hinnangul on suhtumine homoseksuaalsusesse viimase kolme aasta jooksul muutunud paremaks, uuriti, mis on seda muutust mõjutanud. Võimalik oli anda mitu vastust. Vastuse andis 99%, nimetades keskmiselt kaks tegurit.
- **Positiivsema suhtumise kujunemisel mängivad suurimat rolli isiklikud kontaktid ja lähedased suhted.**

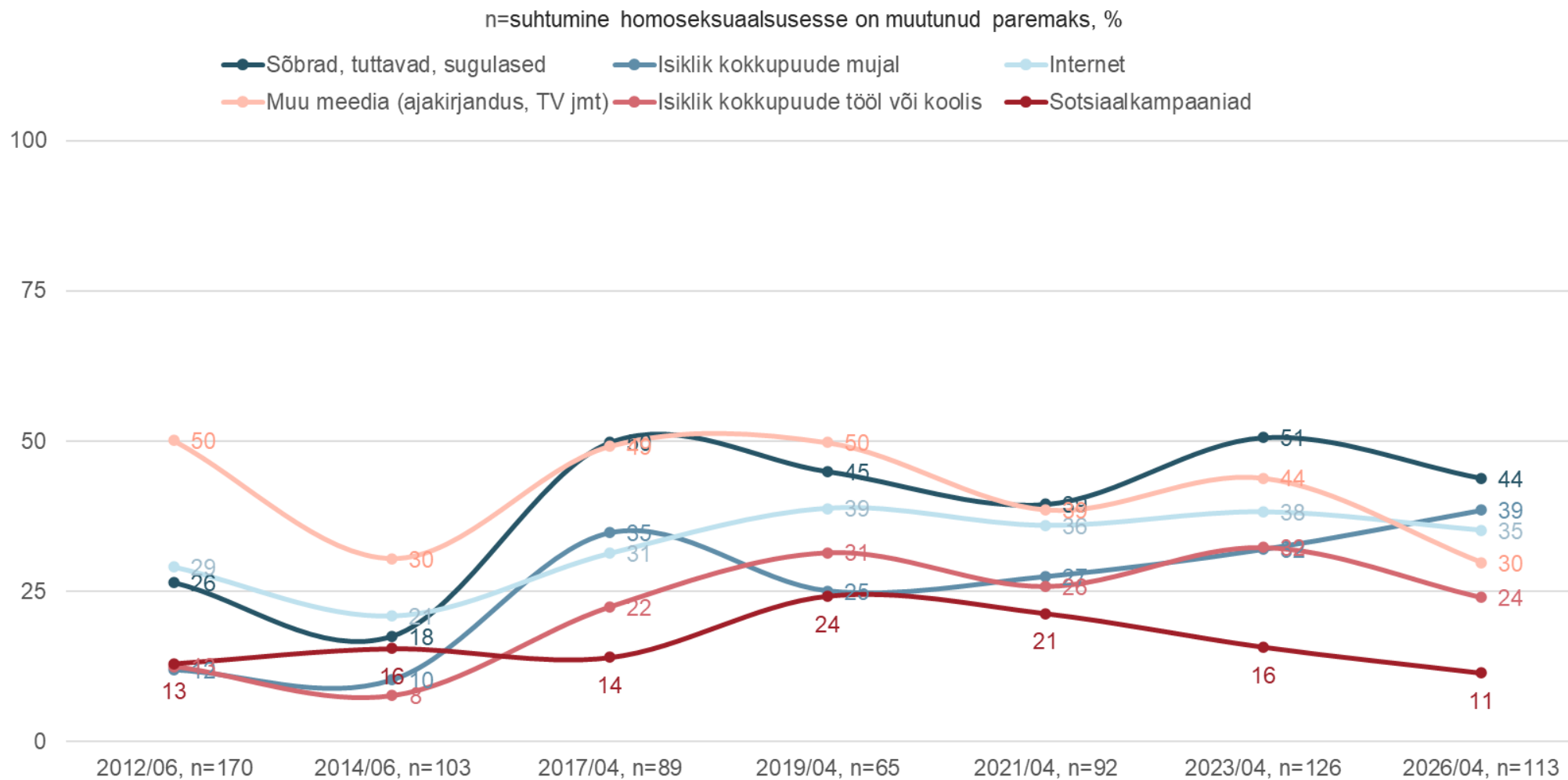
Suhtumise paranemist mõjutavad tegurid

- sõbrad, tuttavad ja sugulased – 44%
- isiklik kokkupuude väljaspool tööd või kooli – 39%
- internet – 35%
- traditsiooniline meedia – 30%
- isiklik kokkupuude tööl või koolis – 24%
- sotsiaalkampaaniad – 11%

Muutus ajas

- isiklik kokkupuude väljaspool töö- või koolikeskkonda on alates 2019. aastast suurenenud
- traditsioonilise meedia ja eriti sotsiaalkampaaniate osatähtsus on vähenenud
- teiste tegurite roll on püsinud suhteliselt stabiilsena

Homoseksuaalsusesse suhtumise paranemist mõjutanud tegurid

Homoseksuaalsuse põhjused

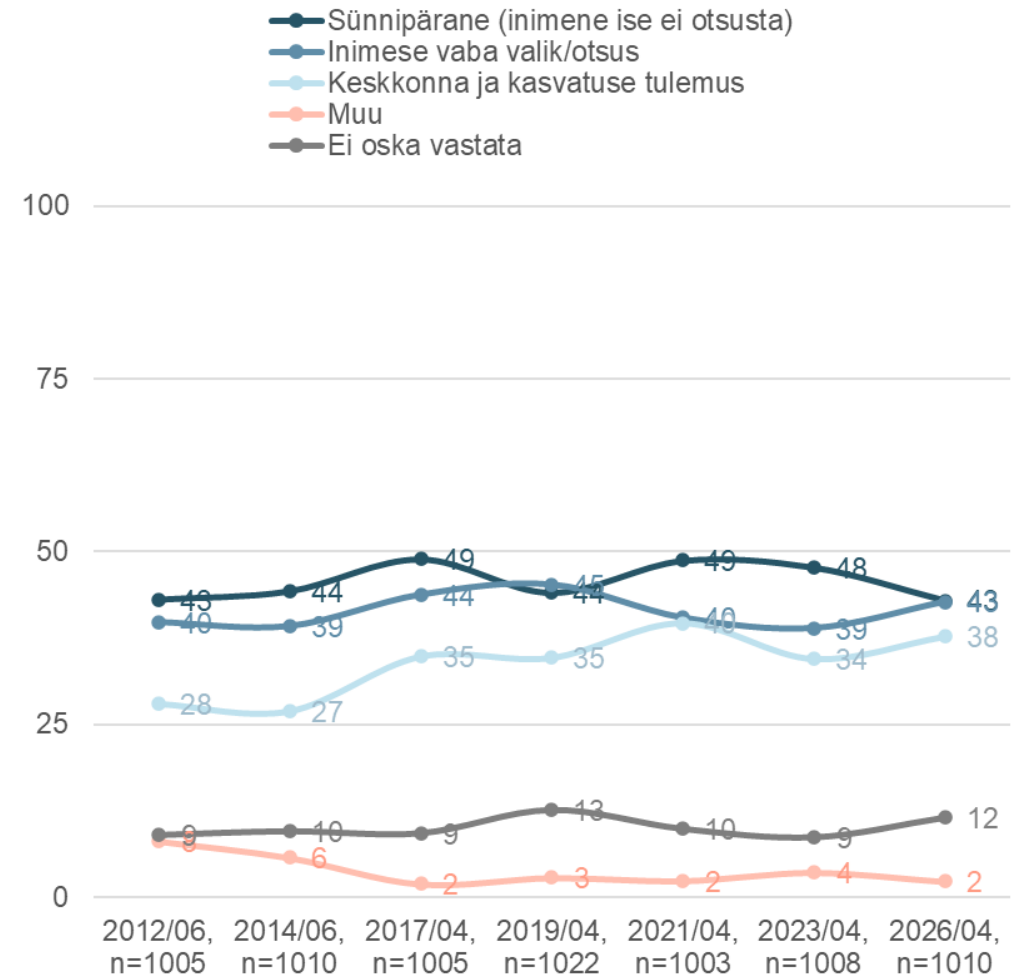
- Homoseksuaalsuse põhjuseks peetakse pea võrdset kõiki kolme põhjust:
  - **43% sünnipärane**
  - **43% inimese vaba valik, otsus**
  - **38% keskkonna ja kasvatus tulem**
  - 2% nimetas muid põhjuseid
  - 12% ei osanud seisukohta võtta

Muutus ajas

- veidi on vähenenud nende osakaal, kes peavad homoseksuaalsust **inimese vaba valiku** tulemuseks
- teiste käsitluste osakaalud on püsivad suhteliselt sarnasel tasemel

Üldise hoiaku mõju suhtumisele

- vastuvõetavaks pidajad: **sünnipärasena (61%)** või **inimese vaba valik (47%)**
- vastuvõetamatuks pidajad: **keskkonna ja kasvatusesega (50%).**

Homoseksuaalsuse põhjused

Sünnipärane

- naised
- kuni 30-aastased
- eestikeelsed
- kõrgharidusega
- kõrgema sissetulekuga
- õpilased
- on homoseksuaalseid lähedasi
- Reformierakonna, Eesti 200 ja SDE valijad

Keskkonna ja kasvatuse tulemus

- mehed
- kuni 30-aastased
- 50-59-aastased
- muukeelsed
- oskustöölised
- Keskerakonna, EKRE valijad

Inimese vaba valik, otsus

- kuni 40-aastased
- eestikeelsed
- maapiirkond
- EKRE, Parempoolsete valijad

Homoseksuaalsete inimeste õigused

- Homoseksuaalsete inimeste õigustesse suhtumisel eristuvad selgelt kolm tasandit: **üldised õigused, abielu ning lapsendamine**, kusjuures toetuse tase väheneb iga järgmise teema puhul.
- **Kuigi üldiste õiguste osas valitseb pigem toetus, muutub suhtumine ettevaatlikumaks ja kriitilisemaks, kui küsimus puudutab perekonda ja eriti lapsi.** See viitab, et homoseksuaalsuse aktsepteerimine ei tähenda automaatselt valmisolekut toetada kõiki sellega seotud õigusi, vaid toetuse tase sõltub selgelt konkreetse teema tundlikkusest.
- **Põhiõiguste kaitse** – enamik elanikkonnast pigem nõustub
  - 59% toetab, et **geid ja lesbid peaksid olema seadusega kaitstud diskrimineerimise eest ka väljaspool töövaldkonda**
  - 55% toetab, et **nende suhtes avaliku vaenu õhutamise peaks olema seadusega karistatav**
- **Abielu** – üldiste toetustega üldiselt sarnasel tasemel, kuid vähem üheselt
  - 53% toetab **samast soost paaride õigust abielluda**
  - 52% toetab seisukohta, et see **on aidanud samast soost paaridel oma elu paremini korraldada**
  - 49% toetab käsitlust, et see on **samm inimõiguste ja võrdse kohtlemise suunas**
  - 48% toetab väidet, et **see on vähendanud mehe ja naise vahelise abielu väärtust**
- **Lastega seotud** – toetatakse kõige vähem
  - 47% toetab olukorda, **kus ühel partneril on laps ja tema samast soost partner võiks selle lapse lapsendada**
  - 43% toetab **samast soost paaride ühist lapsendamisõigust**, samas kui **46% on sellele vastu**
  - 36% toetab **üksikute geide ja lesbide lapsendamisõigust**, samas kui **49% ei nõustu**

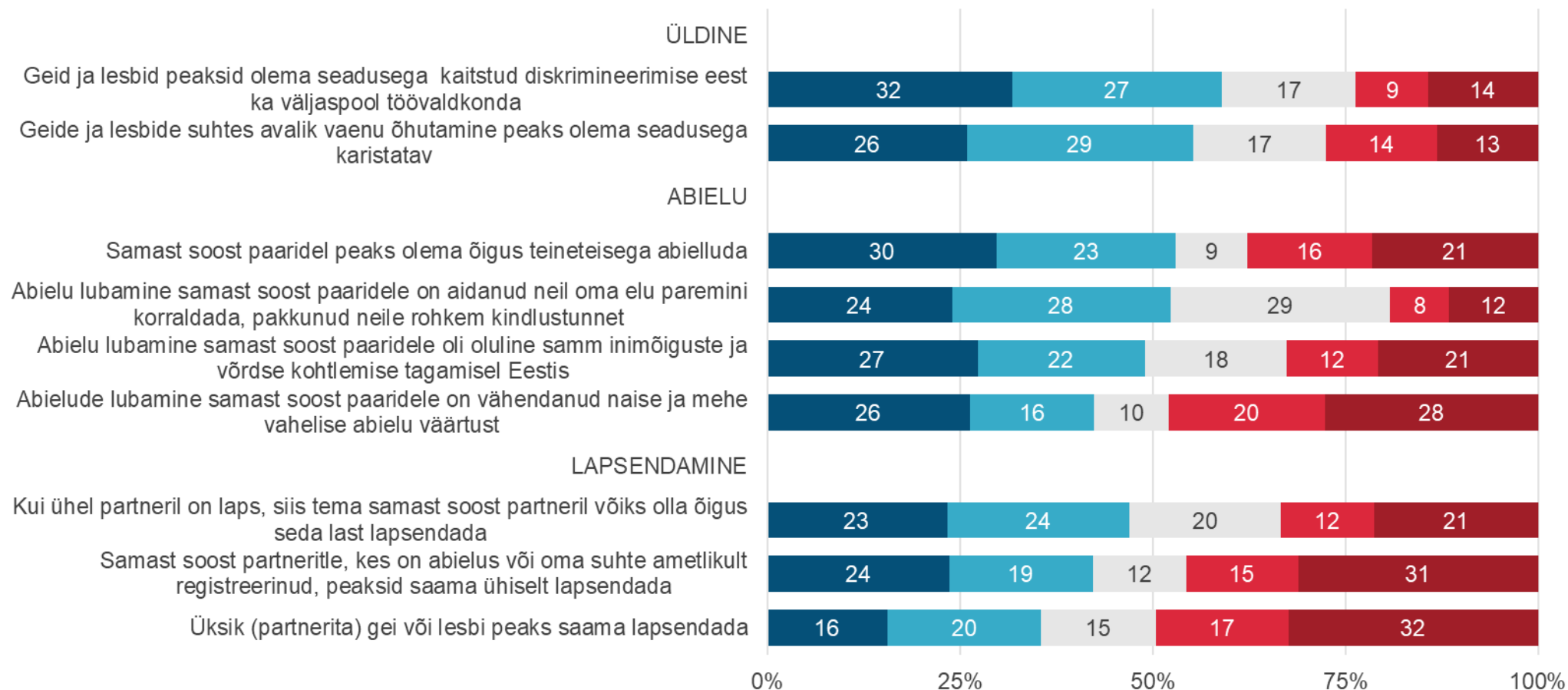
Homoseksuaalsete inimeste õigused

Muutus ajas

- **Langus 2026. aastal (pärast kasvu kuni 2023) –**
  - diskrimineerimise vastase kaitse toetus
  - samast soost paaride abielu toetamine
  - **abielu positiivsete mõjude tajumine:** elu parem korraldus, inimõiguste aspekt
  - hinnang, et abielu ei vähenda traditsioonilise abielu väärtust
  - **lapsendamisega seotud õigused:** ühine lapsendamine, kui ühel on laps ning kui nad on suhte registreerinud
- **Stabiilsemad hoiakud (olulist muutust ei ole):**
  - suhtumine vaenu õhutamise karistatavusse
  - üksikvanema lapsendamine

Homoseksuaalsete inimeste õigused

■ Täiesti nõus   ■ Pigem nõus   ■ Ei oska vastata   ■ Pigem ei nõustu   ■ Üldse ei nõustu

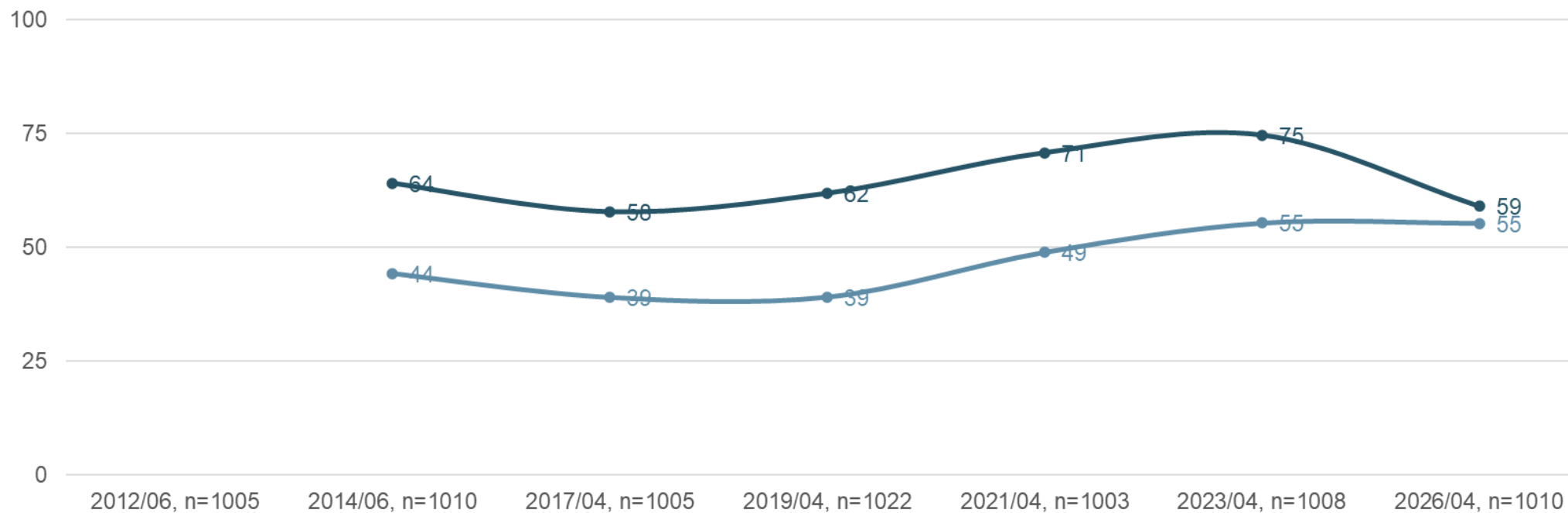

Homoseksuaalsete inimeste õigused

Nõustumine (muutus ajas)

Üldine

- Geid ja lesbid peaksid olema seadusega kaitstud diskrimineerimise eest ka väljaspool töövaldkonda
- Geide ja lesbide suhtes avalik vaenu õhutamise peaks olema seadusega karistatav

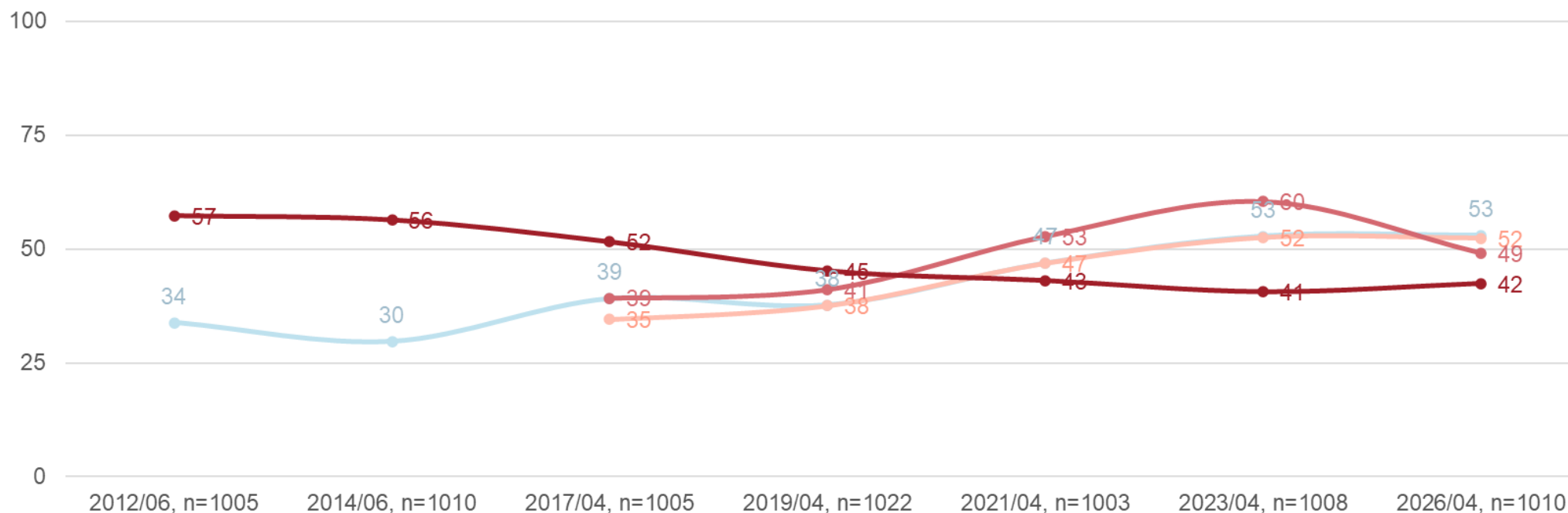

Homoseksuaalsete inimeste õigused

Nõustumine (muutus ajas)

Abielu

- Samast soost paaridel peaks olema õigus teineteisega abielluda
- Abielu lubamine samast soost paaridele on aidanud neil oma elu paremini korraldada, pakkunud neile rohkem kindlustunnet
- Abielu lubamine samast soost paaridele oli oluline samm inimõiguste ja võrdse kohtlemise tagamisel Eestis
- Abielude lubamine samast soost paaridele on vähendanud naise ja mehe vahelise abielu väärtust

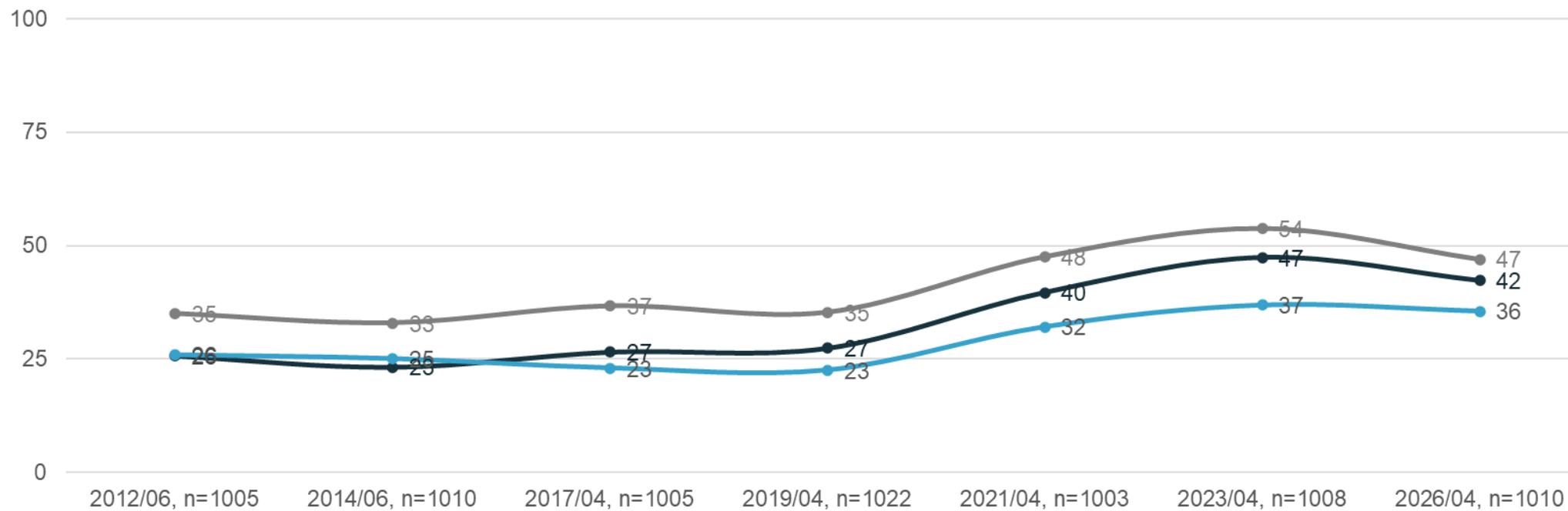

Homoseksuaalsete inimeste õigused

Nõustumine (muutus ajas)

Lapsendamine

- Kui ühel partneril on laps, siis tema samast soost partneril võiks olla õigus seda last lapsendada
- Samast soost partneritele, kes on abielus või oma suhte ametlikult registreerinud, peaksid saama ühiselt lapsendada
- Üksik (partnerita) gei või lesbi peaks saama lapsendada

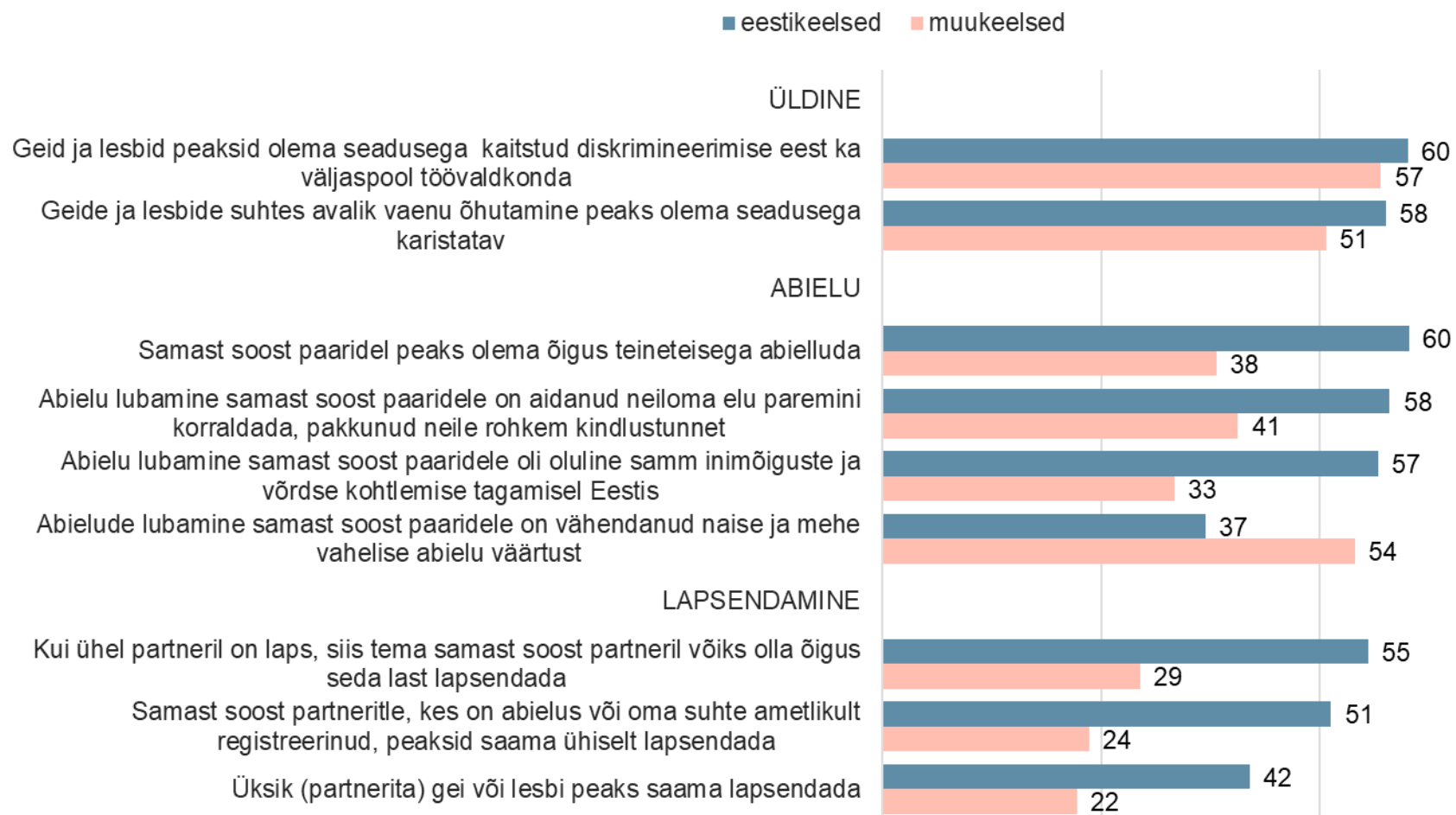
Homoseksuaalsete inimeste õigused

Suhtluskeele alusel

- Eestikeelsete ja muukeelsete elanike hinnangutes ilmnevad selged ja läbivad erinevused kõigis teemades.
- **Eestikeelsed** – järjepidevalt toetavamad
  - kõigi vaadeldud hoiakute lõikes järjepidevalt toetavamad kui muukeelsed
  - suurimad erinevused ilmnevad **perekonna ja lastega seotud** küsimustes, kus eestikeelsete seas on ülekaalus toetavad hoiakud
- **Muukeelsed** – kriitilisemad ja vähem toetavad
  - madalam toetus **abielule ja selle mõjudele**
  - madalam toetus **lapsendamisega seotud õigustele** (eriti ühine lapsendamine ja üksikvanemana lapsendamine)
  - kõrgem toetus seisukohale, et **samasooliste abielu vähendab traditsioonilise abielu väärtust** (54% vs 37%)

Homoseksuaalsete inimeste õigused

Nõustumine – suhtluskeele alusel

Homoseksuaalsete inimeste õigused

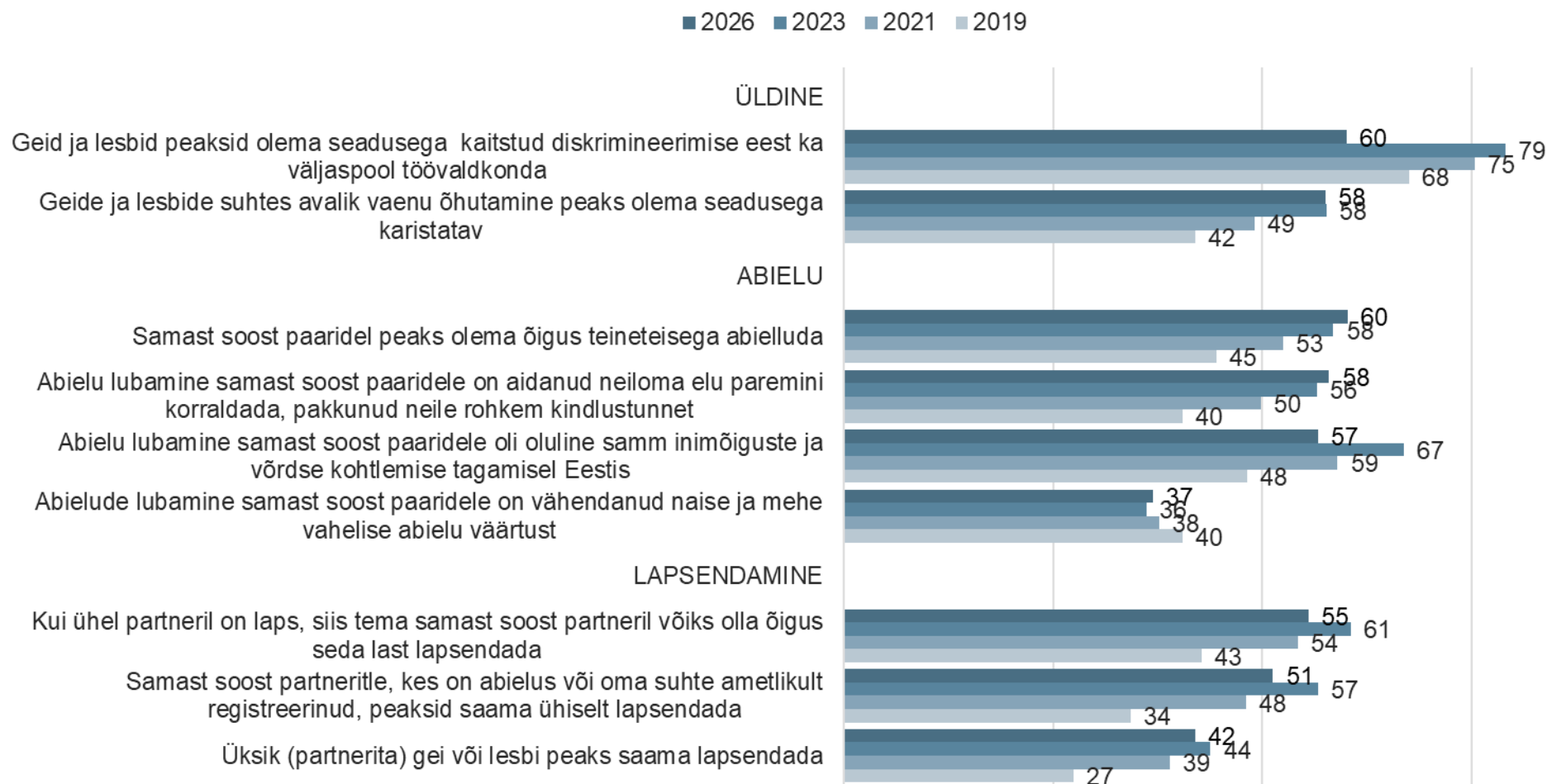
Suhtluskeele alusel

Muutus ajas

- Üldjoontes järgivad nii eesti- kui muukeelsed elanikud sama mustrit: kasv kuni 2023. aastani ja seejärel langus 2026. aastal, kuid erinevused ilmnevad muutuste ulatuses ja üksikutes hoiakutes.
- **Eestikeelsed**
  - langus 2026. aastal on laiapõhjalisem ja puudutab enamikku aktiivset toetust väljendavaid hoiakuid (abielu ja lapsendamine)
  - muutused on järsemad – nii varasem tõus kui ka hilisem langus on suuremad kui muukeelsete seas
- **Muukeelsed**
  - muutused on ebaühtlasemad ja väiksema amplituudiga
  - **abielu lubamise mõju elu korraldamisele** on püsinud varasema taseme lähedal
  - **üksikvanema lapsendamise toetus** on ajas kasvanud ka pärast 2021. aastat, erinedes üldisest langustrendist

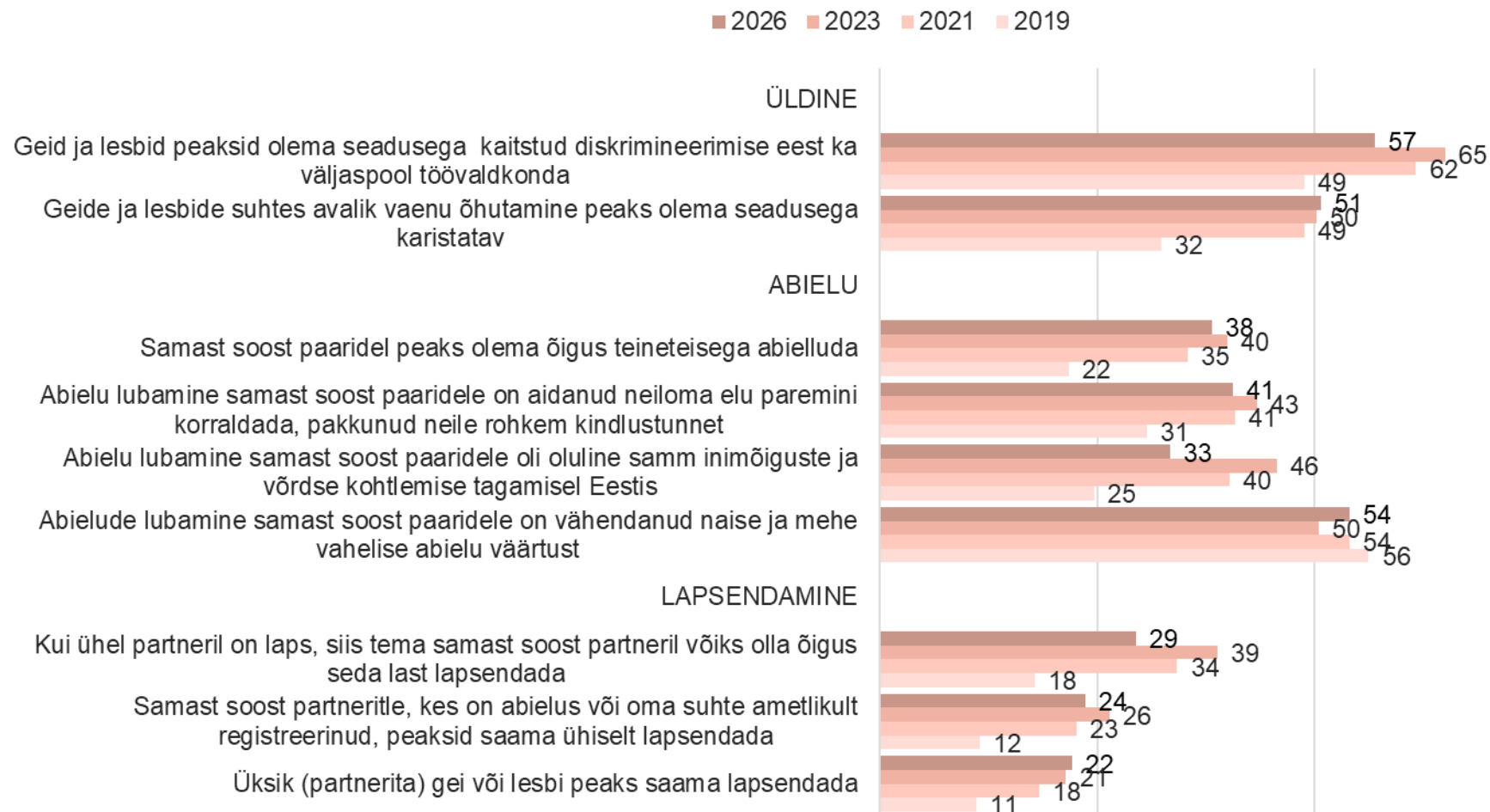
Homoseksuaalsete inimeste õigused

Nõustumine – eestikeelsed (muutus ajas)

Homoseksuaalsete õigused

Nõustumine – muukeelsed (muutus ajas)

Erakonna/kandidaadi homoseksuaalsete inimeste õiguste pooldamise mõju poliitilisele valikule

- Erakonna/kandidaadi homoseksuaalsete inimeste õiguste toetamine mõjutab valikut pigem **negatiivselt** (35%), kuid suur osa jääb **neutraalseks** (36%).
- Positiivne** oleks mõju 18% arvates, 11% ei oma arvamust.

Muutus ajas

- negatiivne mõju on ajas vähenenud
- positiivne mõju on mõnevõrra suurenenud
- neutraalse hoiaku osakaal on kasvanud – viitab üldisele leebemaks muutumisele

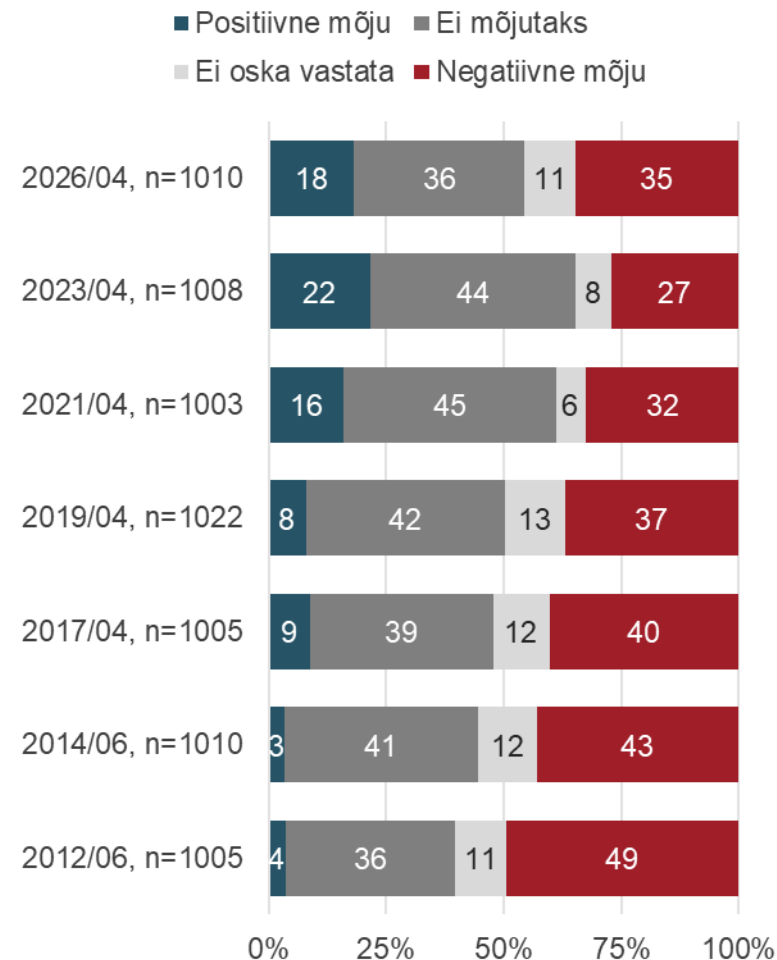
Positiivne mõju

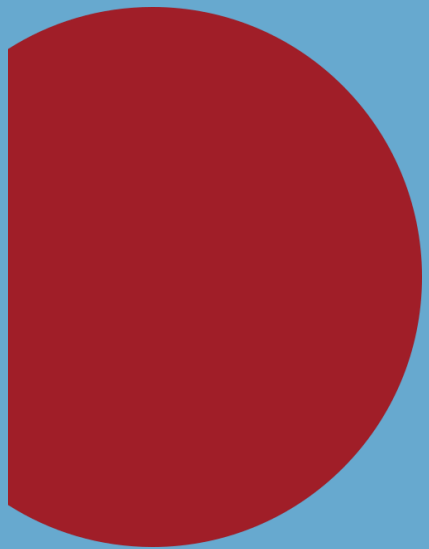
- naised
- nooremad
- eestikeelsed
- Reformierakonna, Eesti 200, SDE ja Eestimaa Roheliste valijad

Negatiivne mõju

- mehed
- vanemad
- muukeelsed
- Ida-Virumaa
- EKRE ja Isamaa valijad

Transsoolisuus

Transsoolisuse võimalikkusse uskumine

Uskumine

- **Uskumine transsoolisuse võimalikkusse** (et inimene võib tunda end teistsuguse sooga kui sünnipärane sugu - mehena sündinud naisena või vastupidi) **on vähenenud ning ebakindlus suurenenud.**

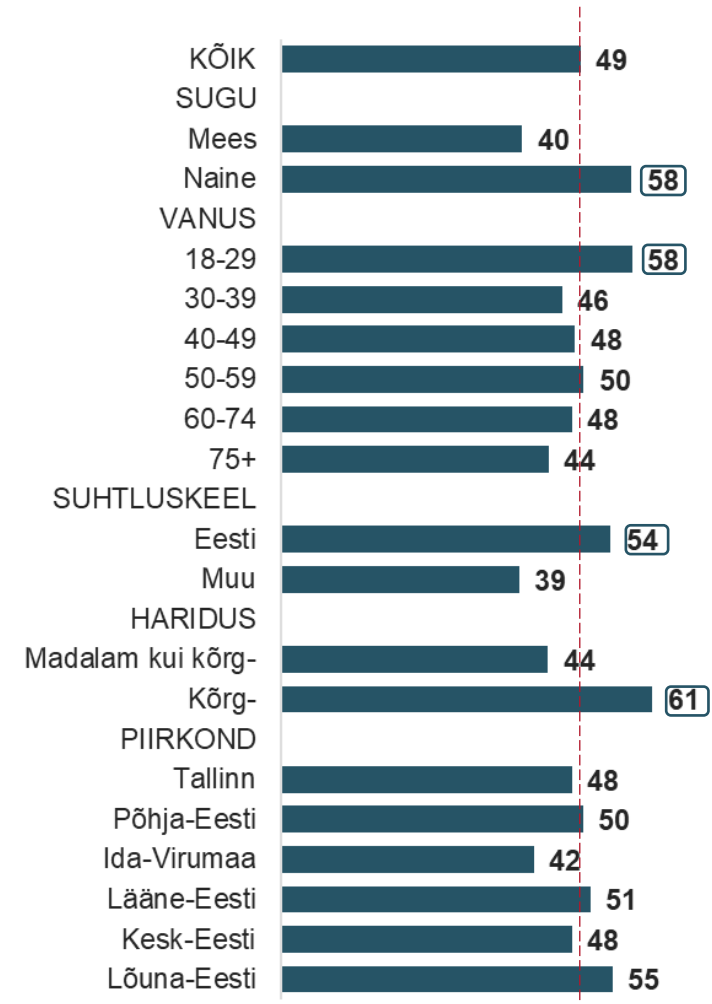
Muutus ajas

- **uskumine** püsis kuni 2023. aastani vahemikus 55–64%, kuid langes 2026. aastaks 49%-ni
- **mitteuskumine** on kasvanud (16% → 26%).
- **ebakindlate** osakaal on samuti suurenenud (25%-ni).

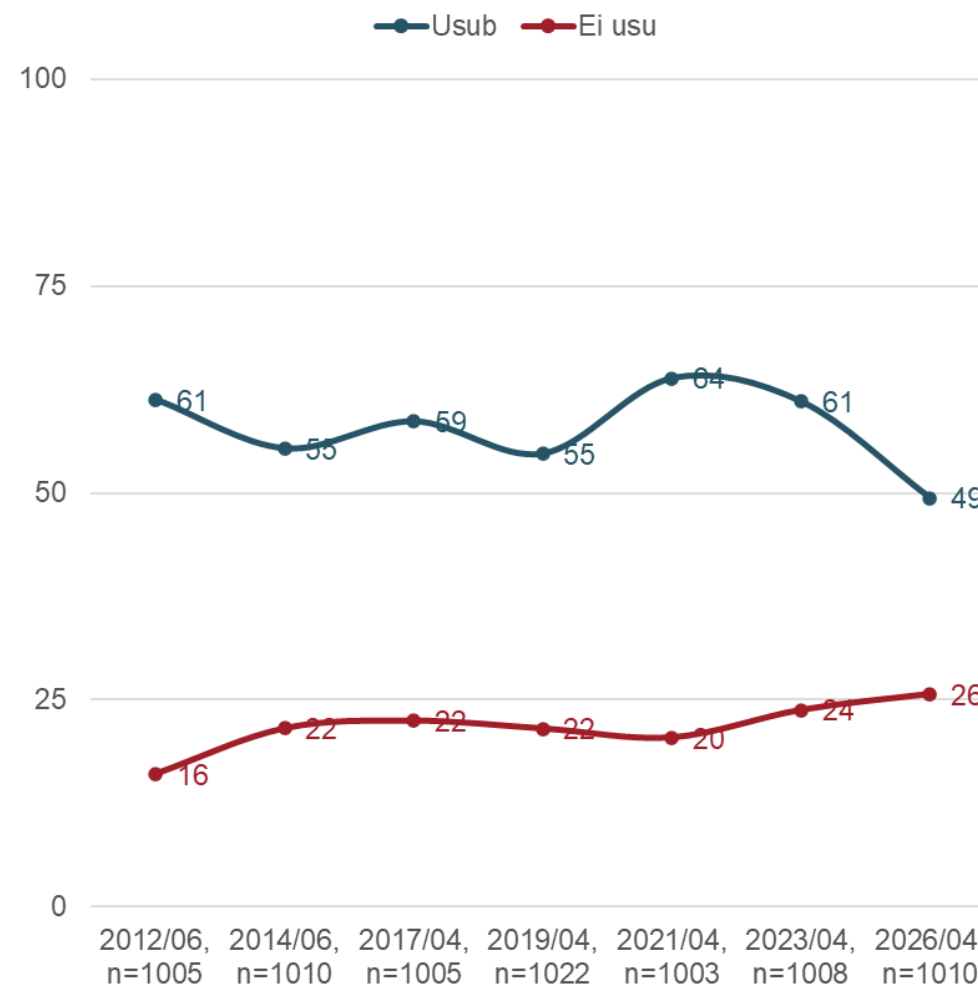
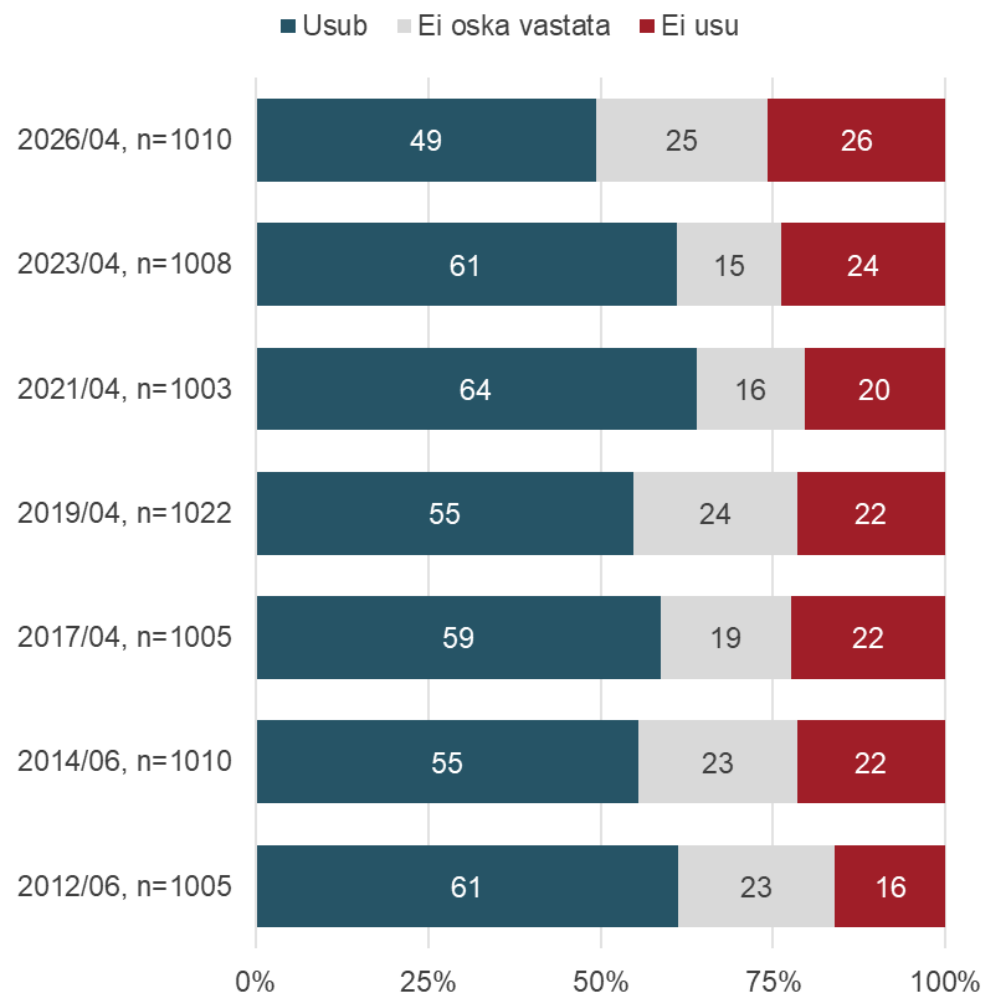

Usuvad

- naised
- kuni 30-aastased
- eestikeelsed
- kõrgharidusega
- Reformierakonna ja SDE valijad

Transsoolisuse võimalikkusse uskumine

Transsoolisuse vastuvõetavus

- **Kuigi umbes pooled küsitletutest usuvad transsoolisuse olemasolusse, on selle sotsiaalne aktsepteerimine selgelt madalam ning ühiskonda tajutakse isiklikust hoiakust konservatiivsemana – uskumine ei tähenda veel aktsepteerimist.**
  - **Isiklik hoiak:** vastuvõetav 37% ja vastuvõetamatu 45% (sh täiesti vastuvõetav 12% ja täiesti vastuvõetamatu 24%)
  - **Ühiskonna hoiak (tajutud):** vastuvõetav 21% ja vastuvõetamatu 60% (sh täiesti vastuvõetav 4% ja täiesti vastuvõetamatu 18%)

Isikliku ja tajutud ühiskondliku hoiaku võrdlus (sarnaselt homoseksuaalsusega)

- transsoolisust peetakse isiklikult sagedamini vastuvõetavaks kui arvatakse ühiskonnas (37% vs 21%)
- ühiskonna hoiakuid tajutakse isikliku hoiakuga võrreldes vähem äärmuslikena
- viitab, et ühiskonda tajutakse tegelikust konservatiivsemana
- transsoolisuse puhul on lõhe isikliku ja tajutud ühiskondliku hoiaku vahel suurem kui homoseksuaalsuse puhul

Muutus ajas

- 2021–2023 oli vastuvõetavus kõrgem kui vastuvõetamatus
- 2026. aastaks on see taas pöördunud – vastuvõetamatus on ülekaalus

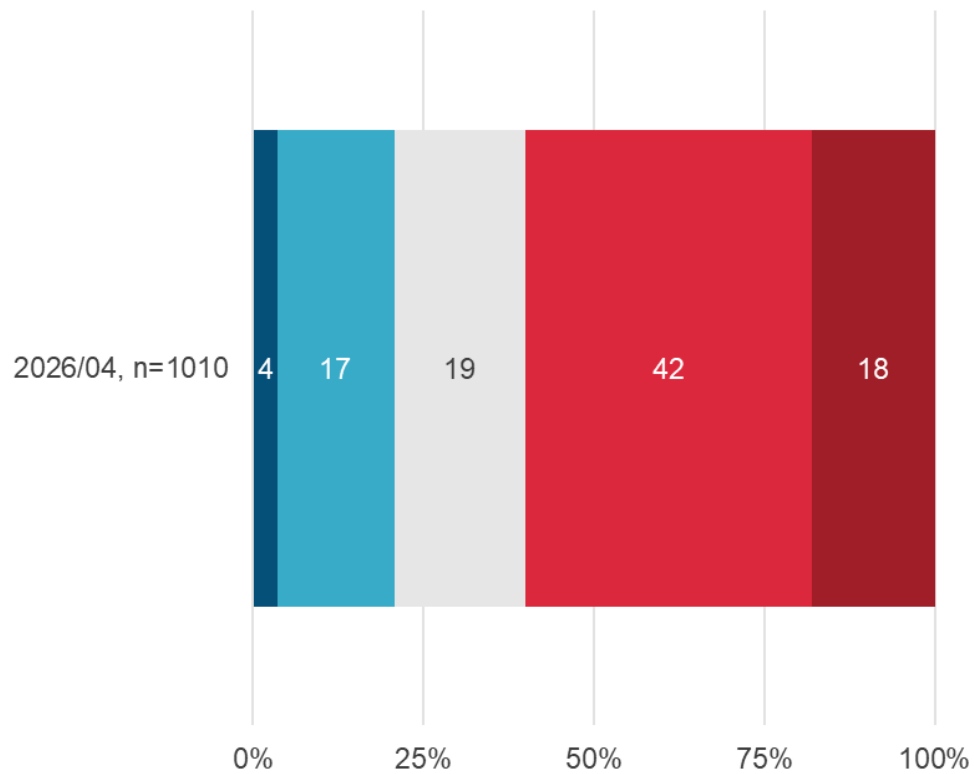
Seos transsoolisuse võimalikkusse uskumisega

- transsoolisust peavad vastuvõetavamaks samad rühmad, kes usuvad selle olemasolusse

Transsoolisuse vastuvõetavas

Eesti ühiskonnas

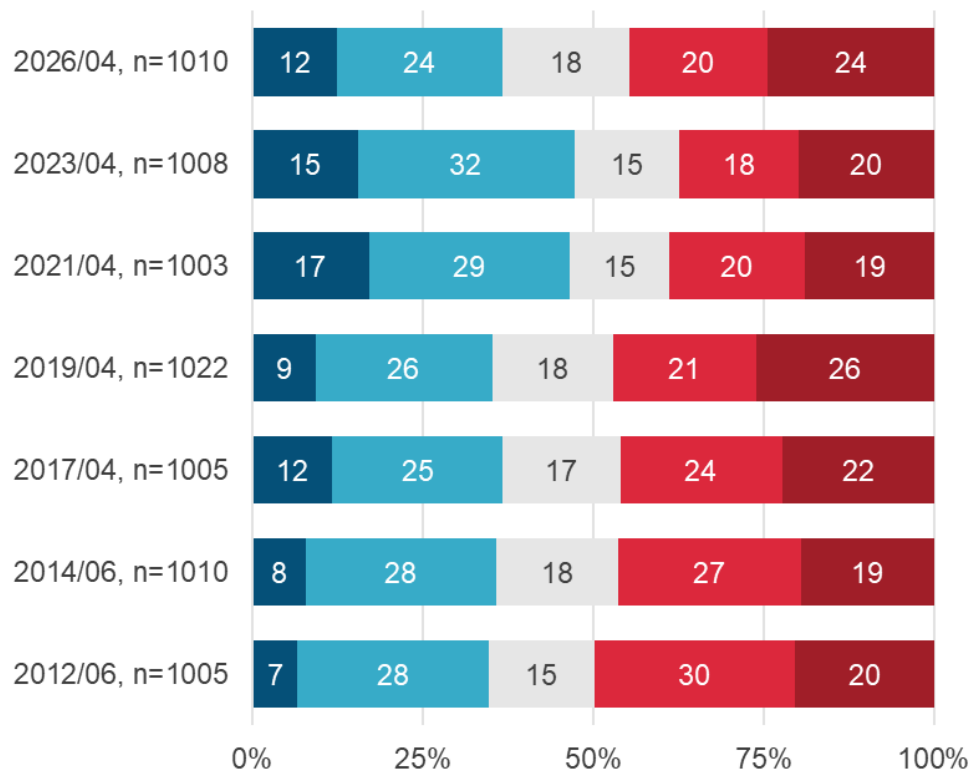
- Täiesti vastuvõetav
- Pigem vastuvõetav
- Ei oska vastata
- Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu

Transsoolisuse vastuvõetavas

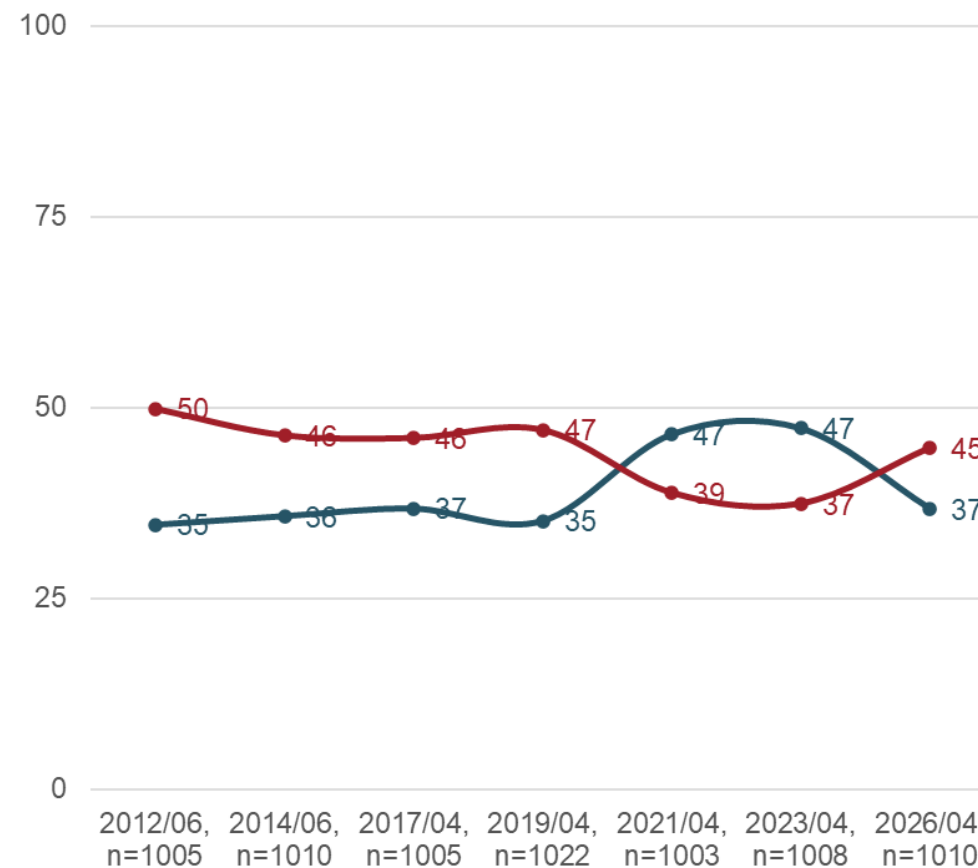
Isiklikult

- Täiesti vastuvõetav   ■ Pigem vastuvõetav
- Ei oska vastata   ■ Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu

Isiklikult

- Vastuvõetav
- Vastuvõetamatu

Transsoolisuse vastuvõetavus

Isiklikult VASTUVÕETAV

- naised
- kuni 30-aastased
- eestikeelsed
- kõrgharidusega
- kõrgema sissetulekuga

Eesti ühiskonnas VASTUVÕETAV

- Ei ilmne selgeid erinevusi

Isiklikult VASTUVÕETAMATU

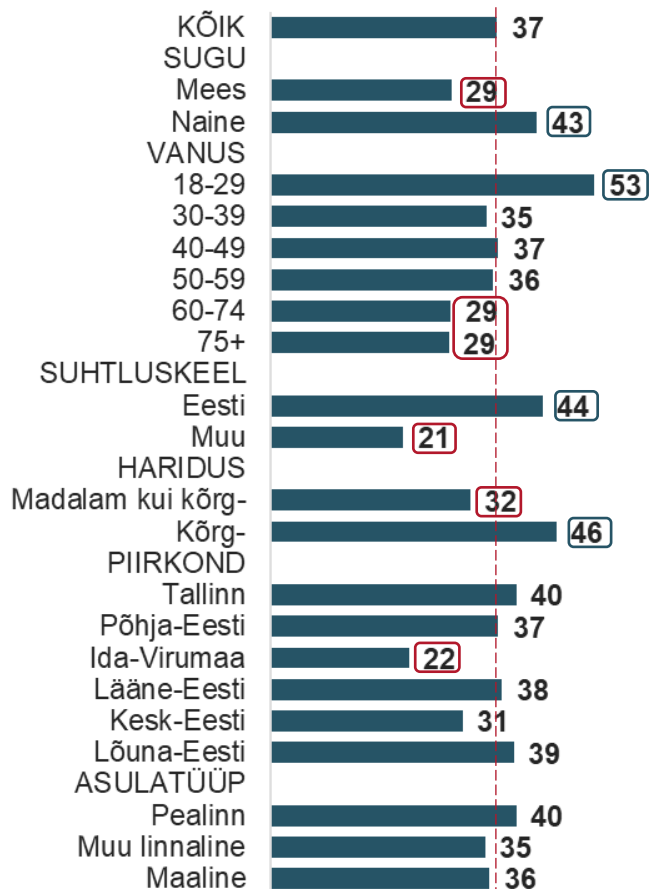
- mehed
- vanemaealised (60+)
- muukeelsed
- kõrghariduseta
- Ida-Virumaa
- madalama sissetulekuga
- oskustöölised ja pensionärid

Eesti ühiskonnas VASTUVÕETAV

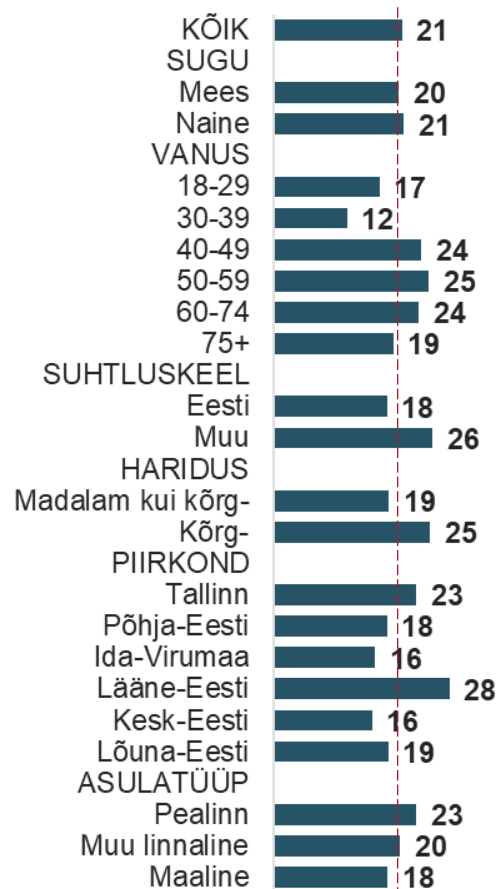
- Ei ilmne selgeid erinevusi

Transsoolisuse vastuvõetavus

Isiklikult vastuvõetav

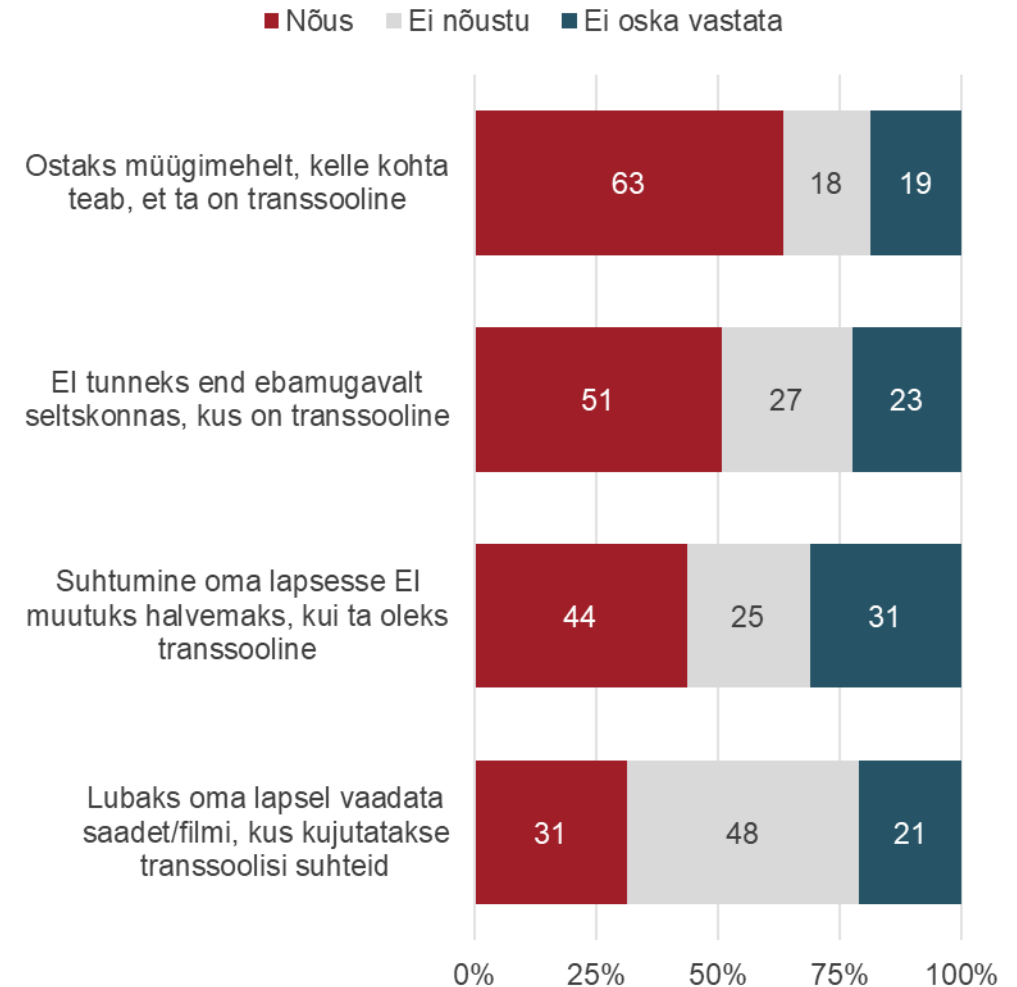

Eesti ühiskonnas vastuvõetav

Transsoolisuse vastuvõetavuse piirid

- **Transsoolisuse vastuvõetavus on kõrgem igapäevases kontaktis, kuid langeb selgelt lastega seotud olukordades.**
- **Pigem vastuvõetav – igapäevane kokkupuude**
  - ostaks müügimehelt, kes on transsooline – 63%
  - ei tunneks end ebamugavalt seltskonnas – 51%
- **Mõõdukam vastuvõetavus – isiklik reaktsioon (oma laps)**
  - suhtumine oma lapsesse ei muutuks – 44%
- **Vähem vastuvõetav**
  - lubaks lapsel vaadata transsoolisust kujutavat sisu – 31%

Transsoolisuse vastuvõetavuse piirid

Paralleel homoseksuaalsusega

- Nii homoseksuaalsuse kui ka transsoolisuse puhul järgib vastuvõetavus sarnast mustrit: igapäevane kontakt → isiklik sfäär (suhtumine oma lapsesse) → lastega seotud teemad (vastava sisuga TV)
- Erinevus ilmneb tasemes ja ulatuses:
  - transsoolisuse puhul on vastuvõetavus kõikides etappides madalam
  - piirid ilmnevad varasemalt ja järsemalt
- Homoseksuaalsuse puhul on kujunenud selgem ja stabiilsem normatiivne konsensus
- Transsoolisuse puhul on hoiakud ebakindlamad ja kõikuvamad
- Transsoolisus tekitab rohkem ebakindlust ning vastamata jätmist

Kokkuvõte

Kokkuvõte

• Homoseksuaalsus

- aktsepteerimine on ajas kasvanud ja ületab alates 2021. aastast vastuvõetamatust
- isiklik hoiak on positiivsem kui ühiskonnale omistatav hoiak
- igapäevases kontaktis on vastuvõetavus kõrge, kuid väheneb lastega seotud teemades
- hoiakud on viimases laines veidi nõrgenenud, kuid püsivad varasemast kõrgemal tasemel

• Transsoolisus

- uskumine transsoolisuse olemasolusse on vähenenud ja ebakindlus kasvanud
- aktsepteerimine on oluliselt madalam kui homoseksuaalsuse puhul
- ühiskonda tajutakse isiklikust hoiakust konservatiivsemana
- vastuvõetavus langeb järsemalt ja varasemas etapis, eriti lastega seotud teemades
- hoiakud on kõikuvamad ning normatiivne konsensus puudub

Ankeet

LGBT

1. Kas Te olete kuulnud väljendit „homoseksuaalne inimene“?

- Jah
- Ei
- *Ei oska öelda*

K2 KÜSIDA, KUI ON MIDAGI KUULNUD VÄLJENDIST
“HOMOSEKSUAALNE INIMENE” (K1=1)

2. Palun kirjeldage, mida tähendab Teie jaoks väljend „homoseksuaalne inimene“?

- Samasooline romantiline, seksuaalne tõmme, suhe, kooselu (nt omasooliste ihaldaja, ihar, armastaja, eelistaja)
- Neutraalsed nimetused ja lühisildid (gei, lesbi)
- Inimene mitte-traditsioonilise seksuaalse orientatsiooniga
- Aktsepteeriv, normaliseeriv hoiak (tavalised, normaalsed inimesed)
- Patologiseerimine, ebanormaalsus (haigus, hälve)
- Halvustav suhtumine (vastik, nõme vmt)
- Muu, mis? _____
- *Ei oska / soovi öelda (tabu teema)*

LGBT

KÜSIDA KÕIGILT

5. Kuivõrd vastuvõetavaks peetakse Teie arvates Eesti ühiskonnas homoseksuaalsust?

- Täiesti vastuvõetav
- Pigem vastuvõetav
- Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu
- *Ei oska öelda*

KÜSIDA KÕIGILT

3. Kuivõrd vastuvõetavaks Teie peate homoseksuaalsust?

- Täiesti vastuvõetav
- Pigem vastuvõetav
- Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu
- *Ei oska öelda*

K4 KÜSIDA, KUI PEAB HOMOSEKUSAALSUST VASTUVÕETAMATUKS (K3=3,4)

4. Palun põhjendage lühidalt, miks on Teie jaoks homoseksuaalsus vastuvõetamatu?

- Ebanormaalne, -meeldiv, mõistmatu (neutraalne)
- Loomu- ja loodusevastane, ebatraditsiooniline (pole loomulik)
- Vastuseis nähtavusele - propaganda ja pealesurumine (üle paisutatud teema, liigne tähelepanu)
- Puudub jätkusuutlikkus (ei saa lapsi)
- Meditsiiniline, psühholoogiline stigmatiseerimine (haiged, häirega inimesed) (halvustav)
- Religioossed ja vaimsed, moraalsed põhjused
- Isiklik vastikus ja kogemused, ebamugavus ja emotsionaalne tõrge (sobimatu, mõistmatu, harjumatu, tabu, võõras) (negatiivne)
- Laste ja noorte kaitse ja hirm mõjutamise või segaduse ees, lapsendamise
- Ei pea homoseksuaalsust vastuvõetamatuks, kuid lisatakse tingimusi (neutraalne)
- Muu, mis? _____
- *Ei oska öelda*

LGBT

6. Palun öelge iga järgneva väite puhul, kas Te nõustute sellega või mitte.

Nõus / Ei ole nõus / Ei oska öelda

- Ostaksite midagi müügist, kelle kohta teate, et ta on gei või lesbi
- Teid EI häiriks, kui teaksite, et lapse õpetaja on avalikult gei või lesbi
- Hääletaksite kandidaadi poolt, olenemata sellest, kas ta on gei või lesbi
- Kuulaksite kogudusse/usuorganisatsiooni, mis suhtub homoseksuaalsusesse positiivselt või kus on geisid ja lesbisid
- Küllastaksite arsti, kelle kohta teate, et ta on gei või lesbi
- Lubaksite oma lapsel mängida sõbra kodus, kellel on homoseksuaalsed vanemad
- Lubaksite oma lapsel vaadata saadet/filmi, kus kujutatakse homoseksuaalseid suhteid
- Teie suhtumine oma lapsesse EI muutuks halvemaks, kui ta oleks gei või lesbi
- Te EI tunneks end ebamugavalt seltskonnas, kus on gei
- Te EI tunneks end ebamugavalt seltskonnas, kus on lesbi

LGBT

7. Kuidas on Teie suhtumine geidesse ja lesbidesse muutunud viimase kolme aasta jooksul?

- Paremaks
- Halvemaks
- Pole muutunud
- *Ei oska öelda*

K8 KÜSIDA, KUI SUHTUMINE ON MUUTUNUD PAREMAKS (K7=1)

8. Milline teave või kogemus on viimase kolme aasta jooksul Teie suhtumist geidesse ja lesbidesse muutnud paremaks?

VÕIB MITU VASTUST

- Sotsiaalkampaniad
- Internet
- Muu meedia (ajakirjandus, TV, raadio jmt)
- Sõbrad, tuttavad, sugulased
- Isiklik kokkupuude tööl või koolis
- Isiklik kokkupuude mujal
- Muu, mis? _____
- *Ei oska öelda*

LGBT

KÜSIDA KÕIGILT

9. Kas Te olete viimasel kahel aasta jooksul kokku puutunud kampaaniatega, mis õhutavad sallimatust homoseksuaalide suhtes?

- Jah
- Ei
- *Ei oska öelda*

10. Kas keegi järgnevast on gei või lesbi?

- Teie endine või praegune töökaaslane
- Keegi Teie perekonnast
- Keegi Teie sõpadest
- Mitte keegi eelnevat
- Ei oska/soovi öelda

K11 KÜSIDA KUI K10 ="JAH"

11. Kas ta on avalikult homoseksuaalne või Te arvate, et on?

Avalikult / Arvate / EOÖ

- Teie endistest või praegustest töökaaslane
- Keegi Teie perekonnast
- Keegi Teie sõpadest

LGBT

KÜSIDA KÕIGILT

12. Millest sõltub Teie arvates homoseksuaalsus?

VÕIB MITU VASTUST

- Sünnipärane (inimene ise ei otsusta)
- Keskkonna ja kasvatuse tulemus
- Inimese vaba valik/otsus
- Muu, täpsustage _____
- *Ei oska öelda*

14. Kuidas mõjutaks Teie poliitilist valikut see, kui mõni erakond/kandidaat, keda Te kaaluks toetada, on geide ja lesbide võrdsete õiguste pooldaja, sealhulgas samasooliste abielu või kooseluseaduse pooldaja?

- Mõjutaks positiivselt (pigem valiks)
- Mõjutaks negatiivselt (pigem ei valiks)
- Ei mõjutaks valikut
- Ei oska öelda

LGBT

13. Palun öelge järgnevate väidete kohta, kuivõrd Te nendega nõustute?

Täiesti nõus / Pigem nõus / Pigem ei nõustu / Üldse ei nõustu / EOÖ

- Geid ja lesbid peaksid olema seadusega kaitstud diskrimineerimise eest ka väljaspool töövaldkonda
- Geide ja lesbide suhtes avalik vaenu õhutamine peaks olema seadusega karistatav
- Samast soost paaridel peaks olema õigus teineteisega abielluda
- Abielu lubamine samast soost paaridele on aidanud neil oma elu paremini korraldada, pakkunud neile rohkem kindlustunnet
- Abielu lubamine samast soost paaridele oli oluline samm inimõiguste ja võrdse kohtlemise tagamisel Eestis
- Abielude lubamine samast soost paaridele on vähendanud naise ja mehe vahelise abielu väärtust
- Kui ühel partneril on laps, siis tema samast soost partneril võiks olla õigus seda last lapsendada
- Samast soost partneritele, kes on abielus või oma suhte ametlikult registreerinud, peaksid saama ühiselt lapsendada
- Üksik (partnerita) gei või lesbi peaks saama lapsendada

LGBT

15. Kas Te usute, et inimene võib tunda end teistsuguse sooga kui sünnipärane sugu - mehena sündinud naisena või vastupidi?

- Jah
- Ei
- *Ei oska öelda*

16A. Kuivõrd vastuvõetavaks peetakse Teie arvates Eesti ühiskonnas transsoolisust?

- Täiesti vastuvõetav
- Pigem vastuvõetav
- Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu
- *Ei oska öelda*

16B. Kuivõrd vastuvõetavaks Teie peate transsoolisust?

- Täiesti vastuvõetav
- Pigem vastuvõetav
- Pigem vastuvõetamatu
- Täiesti vastuvõetamatu
- *Ei oska öelda*

LGBT

18. Palun öelge iga järgneva väite puhul, kas Te nõustute sellega või mitte.

Nõus / Ei ole nõus / Ei oska öelda

- Ostaksite midagi müügimehelt, kelle kohta teate, et ta on transsooline
- Lubaksite oma lapsel vaadata saadet/filmi, kus kujutatakse transsoolisi suhteid
- Teie suhtumine oma lapsesse Ei muutuks halvemaks, kui ta oleks transsooline
- Te Ei tunneks end ebamugavalt seltskonnas, kus on transsooline

17. Kuidas Te olete viimase kolme aasta jooksul lesbide, geide, bi- ja transsooliste ehk nn LGBT teemaga kokku puutunud?

VÕIB MITU VASTUST.

- Sotsiaalkampaaniad (sh sotsiaalmeedia)
- Internet
- Muu meedia (ajakirjandus, TV, raadio jmt)
- Sõbrad, tuttavad, sugulased
- Isiklik kokkupuude tööl või koolis
- Isiklik kokkupuude mujal
- Muu, mis? _____
- *Ei oska öelda*
- *Pole üldse kokku puutunud*